

LETO XIII. STEV. 6
ŽALEC, 1. VI. 1958

IZDAJA KMETIJSKA PROIZVAJALNA POSLOVNA ZVEZA V ŽALCU

*Savinjski hmeljarji si nenehno in skrbno ogledujejo vzoren hmeljnik Inštituta za hmeljarstvo v Žalcu.
(Fotoposnetek 11. maja 1958)*

DJURO SALAJ

Zavrtna bolezen je 20. maja 1958 ugrabila jugoslovanskim narodom enega njihovih prvih sinov — Djuro Salaja — znamenitega revolucionarja, doslednega bojavnika za socialistične cilje in neutrudnega voditelja delavskega gibanja. Z njegovo smrtjo je odšel iz vodilnih borbenih vrst nove Jugoslavije človek, ki je pol stoletja ponosno in zavrtno stal sredi nenehnega, vročega političnega boja za zmogovito, dokončno uveljavitev delavskega razreda v družbeni ureditvi, sredi boja za lepše življenje vseh delovnih

ljudi, za njihovo resnično, nepotvorjeno svobodo, za zlahtne, visoke ideale socializma, internacionalizma in človečnosti. Temu trdemu, a veličastnemu boju je posvetil vse svoje sile, vse svoje sposobnosti in se izkazal v najhujših preizkušnjah življenja celega moža. Kot cel mož in resničen, nepomirljiv borec je sredi dela za veliko prihodnost svoje socialistične domovine tudi omahnil v smrt.

Slava njegovemu spominu!

KOTIČEK ZA HMELJARJE - ZAČETNIKE

Inž. L. Kač:

Prvoletni nasadi zahtevajo skrbno nego

Topli dnevi v maju so ugodno vplivali na tista nova hmeljišča, ki so bila pravočasno zasajena. V takih nasadih so odgnali dobro razviti poganjki, ki pa na nesrečo še marsikje čakajo skrbne hmeljarjeve roke.

Od vsakega sadeža napeljemo na oporo največ po dva dobro razvita poganjka in sicer v smeri urnega kazalca. Kjer smo sadili dva sadeža na eno sadilno mesto, napeljemo na eno žico največ po 4 trte. Še bolje pa je, če smo utegnili, če že ne piramidalno razvrstiti po 4 žice z enega mesta, pa napeljati vsaj 2 žici in na vsako po dva dobro razvita poganjka. Vsi tisti novi hmeljarji pa, ki so sadili po 4 sadeže na vsako sadilno mesto (kar je vsekakor preveč), morajo napeljati iz vsakega sadilnega mesta po 4 žice v narobe postavljeni piramidalni obliki. Če to nikakor ne gre, potem morajo za prvo leto postaviti vsaj po 2 žici. Če pa so bili z delom tako v zaostanku, da so napeljali samo po eno žico, potem ne smejo napeljati od vsakega sadeža več kot en poganjek. Če bi napeljali več kot 4 poganjke na eno žico, storžki ne bodo dozoreli, ostali bodo medli in nezaprti, skriti med listjem prekošatih rastlin.

Zemljo v novoletnih nasadih moramo neprestano rahljati. Kakor dihajo nadzemni deli rastline, tako dihajo tudi korenine. Če hočemo, da se bodo korenine hitro razvijale, kar je za prvoletna hmeljišča posebno važno, pazimo na to, da bo vsa površina hmeljišča rahla, zemlja okrog sadeža pa okopana z motiko. Z zadostnim rahljanjem zemlje bomo obdržali talno strukturo v najugodnejšem stanju in bomo uničili tudi najbolj trdovraten plevel. Če se s plevelom ne spoprimemo pravočasno, bo hmeljišče še v naslednjih letih močno zapleveljeno in mu ne bomo mogli do živnega.

Prvi obrok umetnih gnojil smo v prvoletnih nasadih potrosili že v maju. Drugi obrok moramo potrositi do 10. ali najkasneje do 20. junija, kar je pač odvisno od razvojnega stadija rastlin v novih hmeljiščih.

Inž. M. Kač:

Varstvo hmeljišč pred boleznimi in škodljivci v juniju

Letos so se pojavili bolhači kasno in maloštevilno. Opazili smo jih šele v maju. Hmelj je v aprilu zaradi hladnega vremena počasi odganjal. Ko pa je v maju naenkrat postalo toplo (3. maja smo zabeležili prvi topli dan), je hmelj začel hitro rasti in bolhači mu niso mogli do živnega. Prašenju proti bolhačem smo se letos izognili. Le redki so bili nasadi, ki jih je bilo potrebno prašiti.

»Kuštavcev« smo našli v hmeljiščih še kar precej. Na listju zdravih poganjkov pa ni opaziti peronospore. Je pač presuho vreme zanjo.

Uši v hmeljiščih še ni opaziti v večjem številu. Rahel nalet mušic se je začel okrog 30. maja. Na češpljah — svojem prvem gostitelju se hmeljne uši letos niso preveč razmnožile. Upajmo, da se tudi na hmelju ne bodo pojavile masovno kot na primer lansko leto. Seveda, če bo nastopilo vlažno in precej toplo vreme, kakršno godi ušem, bodo še precej zamujenega lahko nadoknadile s hitro množitvijo. Čim ugodnejše bo vreme, tem več rodov uši bo na hmelju, kajti število generacij uši na hmelju v enem letu je prav tako kot pri pajku odvisno od zunanjih pogojev, zlasti vremena.

Za drugi obrok dodatnega gnojenja vzamemo za vsako rastlino po 2 dkg apnenoamonijskega solitra, 2 dkg kalijeve soli in 4 dkg superfosfata, kajti ta drugi je hkrati poslednji obrok, v katerem trosimo fosforna gnojila.

Od omenjenih gnojil priporočamo trositi apneno amonijski soliter posebej, medtem ko superfosfat in kalijevo sol lahko mešamo in trosimo skupaj. Apneno amonijski soliter ne smemo mešati s superfosfatom. Ker ni tako nevaren za povzročanje požigov, ga trosimo lahko tudi v vetru in rosi. Pri gnojenju s kalijevo soljo in superfosfatom pa moramo biti veliko bolj previdni in paziti, da nam veter ne nosi prah umetnega gnoja na listje ali celo na trte hmelja. Teh dveh gnojil tudi ne trosimo v rosi ali takoj po dežju, ko je rastlina še mokra.

Gnojimo v širokih krogih okrog rastline. Kolobar, v katerem raztrosimo umetni gnoj, segaj od 20 do 60 cm okrog sadeža. Krog tik okrog rastline z radijem 20 cm pa prav tako kot tudi pri prvem gnojenju ne potrosimo z umetnimi gnojili.

Proti koncu junija morajo biti rastline rahlo pri-sute. Osipavati lahko začnemo takoj po 15. juniju. Pri osipanju je potrebno izkoristiti deževne dni, ki so v tem času precej redki, vendar če bomo skrbni, bomo — tako vsaj upamo — našli ugodne trenutke, v katerih osipanje najlaže izvedemo.

Še enkrat bi vas radi opozorili na važnost pravočasno opravljenih agrotehničnih ukrepov v hmeljiščih. Vsi novi hmeljarji se še ne zavedajo dovolj, koliko tvegajo s tem, ko zaostajajo z delom v hmeljišču. Res je košnja pred vrati, vendar ne pozabimo, da zahteva hmelj svojo delovno silo, ki jo ne smemo posojati drugim kulturam, pa čeprav smo tudi pri teh v zaostanku. Posebno velja to za tiste, ki v hmeljiščih še niso prišli na tekoče. Samo če bomo pravočasni, nam uspeh v hmeljiščih ne bo izostal.

Če bo potrebno zatirati uši, bomo, kot smo napisali že v zadnji številki »Hmeljarja«, uporabljali v prvi vrsti sistemična sredstva zlasti metasystox in terra sytam.

Kako pa z rdečim pajkom? Prve zimske samice hmeljne pršice smo opazili na hmelju v prvih dneh maja. Toplo vreme je pripomoglo, da so samice hitro začele odlagati jajčeca. In tako so se prve ličinke pojavile že sredi maja. Okužbe spočetka sicer niso bile močne, vendar se utegne rdeči pajek, če bo vreme zanj še naprej tako ugodno, hitro razmnožiti in že zgodaj ovirati hmelj pri njegovem razvoju.

V lanskem letu smo se prepričali kako važno je pravočasno zatiranje rdečega pajka. Škropljenje je uspešnejše in škoda, ki jo povzroča rdeči pajek, je omejena na najmanjšo mero. Ker je letos izredno ugodno vreme za razmnoževanje rdečega pajka, je pravočasno zatiranje še večjega pomena. Zato začnimo letos pravočasno s škropljenjem proti hmeljni pršici.

Za škropljenje proti rdečemu pajku uporabljamo v juniju metasystox v 0,1% koncentraciji (1 del na

100 litrov vode) ali pa **tedion** v 0,15% koncentraciji (15 dkg na 100 litrov vode). Če bo potrebno istočasno zatirati tudi uši, potem priporočamo vsekakor **metasystox**. Če pa nočemo uporabljati strupenih sredstev, pa primešajmo tedionu za uši **diazinon** v 0,5% koncentraciji (0,5 kg na 100 l vode ali pa uporabljamo sam diazinon). Če smo se odločili, da bomo hmeljišče zalivali, potem storimo to pravočasno. Izgleda, da bo letošnji nekoliko poznejši nastop uši dopustil, da bomo zalivali hkrati proti rdečemu pajku in proti hmeljnim ušem. Z zalivanjem moramo v vseh hmeljiščkih nehati do 20. junija. Zaradi izredne strupenosti *terra sytama* moramo biti pri delu z njim izredno pazljivi. Zalivanje se lahko vrši samo pod nadzorstvom zato pooblaščenih oseb.

Zalivamo tako, da si pripravimo 1% raztopino (1 l na 100 l vode) in polijemo na pogrobane trte vsakega sadeža po 1 dcl raztopine. Najprimernejše je, če uporabljamo za zalivanje 10 litrska vedra, v katere dajemo po 1 deciliter sredstva, ki ga odmerimo torej z isto zajemalko, ki jo uporabljamo za zalivanje.

Hmeljarje iz izvensavinjskih okolišev opozarjamo, če nimajo na razpolago dovolj *metasystoxa* in

Inž. Lojze Kač:

Izbirajmo pravi čas in pravo orodje za obdelavo zemlje v hmeljiščkih!

Pravilno obdelovanje zemlje v hmeljiščkih je prav gotovo med glavnimi pogoji, če hočemo doseči velike pridelke. Tudi, če še tako obilno gnojimo s hlevskim gnojem in z umetnimi gnojili in, če še tako skrbno negujemo rastlino, brez **pravilnega** obdelovanja zemlje ne bomo kaj prida uspeli. Le, če bomo znali ob pravem času in s pravim orodjem ustvariti tako strukturo zemlje, da bo lahko nudila hmeljni rastlini dovolj vlage, obenem pa bo tudi dovolj zračna in, če bomo pravočasno zatrli plevele, ki jemljejo hmelju potrebno vodo in v njej raztopljeni hranilne snovi, bodo naši naporji, da bi pridelali veliko prvovrstnega blaga, uspešni.

Posebno moramo poskrbeti za obdelovanje zemlje v tistih hmeljiščkih, ki so zapleveljena s pirnico. Tega, nad vse nadležnega plevela se bomo rešili le tako, če bomo hmeljišče neprestano rahljali s kultivatorjem. Ne smemo pa se zadovoljiti, če zemljo obdelamo le

HMELJARJI — PRAKTIKI!

Vodstva tistih družbenih kmetijskih posestev izven Spodnje Savinjske doline, ki so letos na novo nasadila večje komplekse s hmeljem, nameravajo z ustrežno pogodbo namestiti hmeljarje-praktike, ki bi prevzeli v nadzorovanje vsa opravila v hmeljiščkih, vključno z obiranjem in sušenjem! Hmeljišča so v okolici Slov. Konjic, Maribora, v Dravski dolini, v Posavju (Brežice), na Dolenjskem (Kostanjevica, Šentjernej, Grm pri Novem mestu) in v Beli Krajini (Mestni log pri Metliki in Črnomelj).

Plača po veljavnih predpisih in posebna nagrada po dogovoru! Zaposlitev najmanj do zaključka vseh potrebnih del s hmeljem v letu 1958, možna pa je tudi sklenitev pogodbe o stalnem delovnem razmerju, oziroma o zaposlitvi za več let. Nastop službe **TAKOJ!**

V posestev pridejo le tisti hmeljarji iz Spodnje Savinjske doline, ki lahko obenem s ponudbo prilože tudi ustrezno priporočilo.

Natančnejše informacije daje Uprava Kmetijske proizvodne poslovne zveze, Žalec.

terra sytama, da uporabijo za škropljenje proti ušem in rdečemu pajku **ekatin**. To je sistemsko sredstvo, ki ga uporabljamo v 0,1% koncentraciji (1 dcl na 100 l vode). Ekatin smo v hmeljiščkih preizkušali z dobrim uspehom in ga zato priporočamo. Ekatin lahko nabavimo v vseh prodajalnah Agrotehnikke. Sredstvo je strupeno in se moramo držati pri manipuliranju z njim pravil, kot pri ostalih sistemskih sredstvih.

Konec junija priporočamo škropiti hmelj tudi proti peronospori, kajti v tem času se intenzivno razvijajo stranske panoge, na katerih se bo oblikoval cvetni nastavek.

Za škropljenje proti peronospori lahko uporabljamo ditan 0,30% (30 dkg na 100 l vode) ali bakreno apno v 1% koncentraciji (1 kg na 100 l vode). Priporočamo vam, da pred cvetjem, če je le mogoče, škropite z ditanom, ki ne samo, da uspešno preprečuje razvoj, ampak tudi zelo dobro vpliva na razvoj rastline, kar je v tem času včasih zelo važno.

Na koncu vas opozarjamo, da zasledujete radijske oddaje kmetijske obveščevalne službe, katerim bomo dodali tudi hmeljarske nasvete.

med vrstami, ne, moramo jo tudi okrog sadežev od pirnice temeljito očistiti. Pirnico, ki smo jo izkopal, spravimo z njive na kupe, najbolje na kompost! Po vsakem dežju zemljo znova zrahljamo in jo očistimo med vrstami in v vrsti. Tako bomo preprečili, da bi se raztrgani končki pirnice znova ukoreninili in razrasli.

Maj je bil nadpovprečno topel in zelo suh. Marsikdo zato ni mogel opraviti pravočasno prvega rahljanja zemlje. Mnogi so tudi morali počakati z dodatnim gnojenjem, ker niso mogli zmešati umetnega gnoja z zemljo. Zamujenega roka zavljo suše nam ni bilo moč nadomestiti.

Dolgoročne vremenske napovedi napovedujejo na nesrečo sušno vreme. Priznati moramo, da so za maj vremenoslovci precej dobro prerokovali in nemara bo napoved v glavnem držala tudi za druge poletne mesece.

Prepričali smo se, da so se doslej najbolje odrezali tisti hmeljarji, ki so hmeljišča pravočasno zrahljali. Enako bodimo tudi v bodoče pripravljani, da bomo uspeli izkoristiti vsak, tudi najmanjši dežek, in da bomo tako hmeljišča pravilno obdelovali. S tem sicer ne bomo mogli preprečiti vseh zlih posledic suše, lahko pa jih bomo omilili. Pazimo, da v bodoče ne bomo več dopustili, da bi nam zemlja v hmeljiščkih postala skorjasta in razpokana, ampak jo zrahljamo po vsakem dežju! Če je le mogoče, jo okopljimo tudi med sadeži!

Čim bo padlo toliko dežja, da bomo lahko hmelj prisuli, storimo to čimprej!

Ne osipajmo visoko, ampak le toliko, da pokrijejo trte z zemljo. Po osipanju zemljo med vrstami takoj zrahljamo, da zagrnemo nastale brazde! To je zelo važno, če hočemo varčevati z zemeljsko vlago. Tako namreč preprečimo čezmerno izhlapevanje vode. In sicer najprej zavljo tega, ker nismo visoko prisuli, potem pa tudi zaradi tega, ker smo z rahljanjem med vrstami ohranili površino skoraj ravno. Čim bolj smo namreč zemljo razbrazdali, tem večja je njena površina in zavljo tega je tudi večje izhlapevanje! Čim bolj smo površino izravnali, tem manjše bo izhlapevanje.

Vsi se odločimo, da bomo hmeljišče le enkrat prisuli, in sicer čimprej! Nekateri hmeljarji že delajo tako. Vendar je treba, zlasti, če bo sušno vreme, da se prav vsi odločijo za tako obdelavo. Hmelj bomo torej prisuli takoj, čim bo dosegel višino človeka, in čim bo zemlja primerna za osipanje. Prisujemo hmelj torej v juniju prvič in zadnjič!

Drugo osipanje hmelja, ne le da ni potrebno, ampak je celo škodljivo. Poskusi so namreč pokazali, da drugo osipavanje lahko precej škoduje, zlasti v sušnem vremenu in, če smo pregloboko osipali. Škoda utegne biti kar precejšnja, saj so nam izkušnje pokazale, da lahko izgubimo celo več kot 10% pridelka.

Marsikdo bo vprašal, zakaj?

V juniju in juliju se rosne koreninice na gosto razvijejo po vsem hmeljišču, tik pod površino zrahljane zemlje. Ta mrežasti sistem drobnih gostih ko-

reninic dovaja med najbujnejšo rastjo in hitrim razvojem hmelju v vodi raztopljeno hrano.

Če hmelj drugič osipamo, zarežemo s plugom precej globoko brazdo in tako odrežemo tudi večino koreninic, ki so se razvile med vrstami. Tako rastlini v času, ko potrebuje največ hrane, zmanjšamo koreninski sistem in s tem tudi količino vode in v njej raztopljenih rudninskih snovi, ki jo more sprejeti.

Rastlina, ki ji primanjkuje hrane, v rasti zaostane, ne cvete tako bujno kot sicer in tudi storžki se slabše razvijajo. Pri dvakrat osutem hmelju so celo zalistniki krajši.

Zaradi tega svetujemo, da prisujete hmeljišča plitko, čimprej, v začetku junija in, da drugo osipanje opustite!

Da bomo omilili pomanjkanje vode, zrahljamo pravočasno po vsakem dežju zemljo v hmeljiščih s kultivatorjem ali jo vsaj prebrnamo!

Inž. Lojze Kač:

Dodatno gnojenje hmelja

Hmelj je rastlina, ki izredno hitro raste in v kratkem času ustvari veliko rastlinske mase. Zato ji moramo tudi obilno gnojiti. Ne zadostuje samo gnojenje s hlevskim gnojem in umetnimi gnojili, ki jih trosimo pozimi na zalogo, ampak je potrebno, da tudi v času vegetacije dodatno gnojimo.

Kljub temu, da že štiri leta opozarjamo hmeljarje, da je najbolje raztrositi gnojila na široko po vsem zemljišču, je še vedno precejšen odstotek grešnikov, ki trosijo gnoj »na glavo« sadeža, to je na zemljo, ki je nagnjena na pogrobane trte, ali pa v nekoliko širšem kolobarju. Velikokrat smo že napisali v »Hmeljarju«, da ima hmeljna rastlina nad 8 m dolge korenine, tako da je vsa obdelovalna površina preprejena s koreninami in drobnimi lasastimi koreninicami, katere naše oko težko opazi ali jih pa sploh ne vidi. Se še spominjate hmeljarske razstave v Žalcu leta 1955? Na sredi razstavnega prostora je bil napravljen velik bazen vode, osvetljen z reflektorji, v njem pa 2 izkopana hmeljna sadeža s celim koreninskim sistemom. Vsakdo je dobil jasno sliko, kolika je dolžina hmeljnih korenin in kako so te korenine in koreninice v zemlji razporejene. Razen tega smo na predavanjih in poletnih sestankih o hmeljiščih po vseh kmetijskih zadrugah priporočali nov način trošenja umetnih gnojil in tudi dokazovali, zakaj je ta način boljši in da pri tem načinu hitreje in v večji meri pride gnojilo v korenine.

Kljub temu smo pri letošnjem spomladanskem pregledu hmeljišč še našli dovolj nasadov, kjer so sadeži pognojeni »na glavo«. Ko takole postojiš ob takem hmeljišču, se čudiš, kako je mogoče najti še toliko okorelih grešnikov, katere ne prepriča niti delo Inštituta, niti uspehi sosedov. Mislim, da bi bilo prav, da bi hmeljarji na svojih sestankih več govorili o izvajanju agrotehničnih ukrepov v hmeljiščih njihove vasi ali kmetijske zadruge in da bi se včasih oglasil kak kmetovalec tudi v »Hmeljarju«, da bi napisal svoje izkušnje in uspehe v širokem trošenju umetnega gnoja.

Vendar ne bodimo preveč črnogledi, saj večji del hmeljarjev trosi po novem načinu, to se pravi — na široko po vsem hmeljišču in pazi samo na to, da gnojilo ne pade preveč k sadežu ali pa na hmeljino listje, da ga ne poškoduje.

Zaradi hladnega vremena v aprilu je hmelj zelo počasi odganjal vse, dokler ni v začetku maja nastopilo toplo vreme. Tedaj je hmelj naenkrat odgnal in začel hitro rasti. Letos se je torej lahko vsakdo pre-

pričal, da je spomladi za odganjanje hmeljnih sadik potrebna le zadostna temperatura in vlaga, medtem ko ima hmelj v koreniki rezervne hrane in ni potrebno posebej gnojiti že takoj oz rezi.

Drugače pa je sedaj v juniju. Hmelj je porabil rezervno hrano, zato moramo dodatno gnojiti. Da bo hrana hmelju dostopna v juniju, je treba raztrositi prvi obrok umetnih gnojil v maju.

Praksa je pokazala, da je zadovoljiv pridelek na 1000 rastlin potrebno v času vegetacije dognojiti s 186 kg apneno amonijskega solitra, 162 kg superfosfata in 152 kg kalijeve soli. Na eno rastlino moramo torej dati 18 dkg solitra, 16 dkg superfosfata in 15 dkg kalijeve soli. Ker trosimo umetna gnojila v več obrokih, navadno v treh, moramo od celotne količine dati hkrati 6 dkg apneno amonijevega solitra in 5 dkg kalijeve soli. Superfosfat dajemo navadno samo v dveh obrokih, torej po 8 dkg. Prvič dodatno gnojimo v maju, drugič v juniju in zadnjič v prvi polovici julija. Ta tri gnojila: apneno amonijski soliter, superfosfat in kalijevo sol, ki jih uporabljamo za dodatno gnojenje, med seboj ne mešamo. Prvič zato ne, ker se apneno amonijski soliter in superfosfat ne smeta mešati, drugič pa zato ne, ker je potrebno kalijevo sol veliko bolj previdno trositi, da ne pade na listje in trte, ki jih lahko posmodi. Posebno moramo paziti pri trosenju kalijeve soli pri prvem obroku, ko rastlina še ni prisuta in je staniče mladih poganjkov še zelo nežno.

Dušik je rastlini v glavnem potreben za tvorbo zelenih delov, to je poganjkov, ki se razvijejo v trte asimilacijskih listov in stranskih poganjkov in končno še za razvoj storžkov. Če hmelju primanjkuje dušika, raste počasi, ne doseže vrha opore, ima kratke zalistnike in le malo panog drugega in tretjega reda. Razumljivo je, da rastline, ki trpe na pomanjkanju dušika, ne morejo dati zadovoljivega pridelka. Rastlina je slabo razvita in zategadelj ne more imeti dovolj cvetnega nastavka, storžki pa so svetlejšje barve in zaradi tega slabše kvalitete.

Če enostransko gnojimo z dušikom, to se pravi, da uporabljamo samo dušična umetna gnojila, fosfor na in kalijeva pa zanemarjamo, se rastline sicer bujno razvijejo, uspeh pa je navadno še slabši kot v primeru, če dušika primanjkuje. Vsi tisti, ki ne poznajo hmelja, bodo seveda nad tako bujno rastočo rastlino navdušeni, hmeljarja pa tako hmeljišče razočara. Rastlina ima polno listja, goste panoge, toda redek cvet in zato tudi redke storžke. Storžki se močno razvijejo,

KOLIKO HRANILNIH SNOVI POTREBUJE HMELJ
(preračunano na število sadežev)

Število sadežev	Dušična gnojila v kilogramih					Fosforna gnojila v kilogramih				Kalijeva gnojila v kg	
	Čilski soliter 15,5 %	Apneno amonijski soliter 21,5 %	Amonijski sulfat 21 %	Apneni dušik 20 %	Čisti dušik N	Superfosfat 16 %	Thomasova žlindra 18 %	Kostna moka 50 %	Čisti fosfor P ₂ O ₅ 40 %	kalijeva sol 40 %	Čisti kalij K ₂ O
100	25	18	19	20	4	16	14	8	2	15	6
200	51	37	38	40	8	32	28	17	5	30	12
300	77	55	57	60	12	48	34	25	7	45	18
400	103	74	76	80	16	65	57	34	10	61	24
500	129	93	95	100	20	81	72	43	13	76	30
600	154	111	114	120	24	97	86	51	15	91	36
700	180	130	133	140	28	113	101	60	18	106	42
800	206	148	152	160	32	130	115	69	20	122	48
900	232	167	181	180	36	146	129	77	23	137	54
1000	258	186	190	200	40	162	144	86	26	152	61
1100	283	204	209	220	44	178	158	95	28	167	67
1200	309	223	228	240	48	195	173	103	33	183	73
1300	335	241	247	260	52	211	187	112	35	198	79
1400	361	260	266	280	56	227	202	121	38	213	85
1500	387	279	285	300	60	243	216	129	41	228	91
1600	412	297	304	320	64	260	231	138	43	244	97
1700	438	316	323	340	68	276	245	147	46	259	103
1800	464	334	342	360	72	292	259	155	48	274	109
1900	490	353	361	380	76	308	274	164	51	289	115
2000	516	372	380	400	80	325	288	173	54	305	122
2100	541	390	399	420	84	341	303	181	56	320	128
2200	567	409	419	440	88	357	317	190	59	335	134
2300	593	427	438	460	92	373	332	199	61	340	140
2400	619	446	457	480	96	390	346	207	64	356	146
2500	645	465	476	500	100	406	361	216	67	371	152
2600	670	483	495	520	104	422	375	225	69	386	158
2700	696	502	514	540	108	438	389	233	72	401	164
2800	722	520	533	560	112	455	404	242	74	417	170
2900	748	539	552	580	116	471	418	251	77	432	176
3000	774	558	571	600	120	487	433	259	80	447	183
3100	799	576	590	620	124	503	447	268	82	462	189
3200	825	595	609	640	128	520	462	277	85	478	195
3300	851	613	628	660	132	536	476	285	87	493	201
3400	877	632	647	680	136	552	491	294	90	508	207
3500	903	651	666	700	140	568	505	303	92	523	213
3600	929	669	685	720	144	585	519	311	95	539	219
3700	954	688	704	740	148	608	534	320	98	554	225
3800	980	706	723	760	152	617	548	329	100	569	231
3900	1006	725	742	780	156	633	563	337	103	584	237
4000	1032	744	761	800	160	650	577	346	106	600	244
4100	1058	762	780	820	164	666	592	355	108	615	250
4200	1083	781	799	840	168	682	606	363	111	630	256
4300	1109	799	819	860	172	698	621	372	113	645	262
4400	1135	818	838	880	176	715	635	381	116	661	268
4500	1161	837	857	900	180	731	649	389	119	676	274

imajo predebela vretenca, pa malo lupolina — hmeljne moke. Takega hmelja kupci ne iščejo. Zapomnimo si torej: kvaliteten hmelj pridelamo lahko le tedaj, če uporabljamo dovolj dušikovih gnojil v pravilnem sorazmerju z ostalimi umetnimi gnojili.

Ob tej priliki moramo opozoriti še tiste, ki tega ne vedo, da ne smemo uporabljati apnenega dušika za dodatno gnojenje. Apneni dušik je sicer dobro gnojilo za gnojenje na zalogo v zimskem času. Če apneni dušik trosimo po hmeljiščih v času vegetacije, potem nam pokvari vso kvaliteto pridelka. Pri prepozmem gnojenju z apnenim dušikom se namreč vsak listič, bodisi asimilacijski ali krovni listič v storžku obrobi rjavo, kar mu pokvari kakovost. Tak hmelj spada le še v četrto vrsto.

V letošnjem letu bomo skoraj izključno gnojili z apneno amonijskim solitrom, ki ga trosimo na široko po hmeljišču. Paziti moramo na to, da je gnojilo čim enakomernejše raztrošeno in čimprej pomešano z zemljo. Apneno amonijski soliter ne sme ostati nezagrnjen na površini zemlje, ker iz njega uhaja dušik v amonijski obliki. Tako lahko apneno amonijski soliter izgubi polovico dušika.

Kalij je nujno potreben za rast in razvoj hmeljne rastline. Kakor sedaj kaže, bo zlasti v letošnjem letu dobro odrezal tisti, ki bo gnojil hmelju vsaj s predpisano količino kalijevega gnojila. Kalij namreč pomaga rastlinam premagati poletno sušo. Poleg tega kalij tudi pospešuje delovanje lupulinskih žlez in zato ima hmelj, ki je bil s kalijevimi gnojili zadostno pognojen, več lupulina v storžkih. Če pa je v hmelju dosti hmeljne moke, potem je tudi teža suhega hmelja večja. Razen na tvorbo lupulina, vpliva kalij ugodno tudi na aromo. Fina aroma pa je odločilna za dobro vnovčevanje pridelka.

Za gnojenje s kalijem bomo v letošnjem letu uporabljali 40% kalijevo sol in 42% kalijev sulfat. Pri trošenju kalijevih gnojil moramo biti posebno previdni, ker nam prah te soli zelo hitro poškoduje rastlino. Zato moramo paziti, da nam sol ne pada po spodnjih listih ali celo na same trte. Posebno nevarno je trošenje kalijevih gnojil pri vetrovnem vremenu in pa tedaj, če je rastlina mokra od jutranje rose ali dežja. V takem primeru je bolje, da s trošenjem sploh ne začnemo, ampak počakamo, da se rastlina osuši.

Kalijevo sol ni nujno takoj zabraniti, ker ni hlapljiva kot apneno-amonijski soliter, vendar je bolje, da jo v čim krajšem času premešamo z zemljo. V praksi se je pokazalo, da se najbolje obnese, če najprej previdno raztrošimo kalijevo gnojilo, nato apneno

amonijski soliter, nakar vse skupaj s kultivatorjem zmešamo z zemljo.

Fosfor je prav tako nujno potreben za razvoj hmelja. Brez fosforja ni dovolj cvetnega nastavka in ne dovolj pridelka. Gnojenju s fosforjevimi gnojili je potrebno pri nas posvečati posebno pozornost zavoljo tega, ker je večina naših zemelj na fosforju siromašna.

V hmeljiščih uporabljamo kot fosforna gnojila Thomasovo žlindro in superfosfat.

Najbolj priporočamo hmeljarjem, da pognoje hmelj s Thomasovo žlindro še pred okopavanjem na široko bodisi z roko ali strojem s celim obrokom fosforja. Thomasovo žlindro lahko trosimo od jeseni pa do okopavanja hmelja ali celo pozneje vso potrebno količino hkrati, brez bojazni, da bi se fosfor spral v spodnje zemeljske sloje. Če trosimo Thomasovo žlindro v zimskih mesecih, potem opravimo v času, ko nismo toliko zaposleni z delom, ki bi ga sicer morali narediti poleti, ko je že itak toliko dela. Razen tega se izognemo tudi prekladanju in skladiščenju fosfornih gnojil. Zvozimo jih lahko kar na njivo in takoj raztrošimo. Thomasovi žlindri pa dajemo prednost pred superfosfatom tudi zaradi precejšnje količine apna, ki ga vsebuje žlindra. Ne smemo namreč pozabiti, da potrebuje 1000 hmeljnih sadežev letno tudi 120 kg apna. Razen tega najboljše uspeva v zemlji, ki ni kisla, ampak nevtralne reakcije (pH 7), to je v taki zemlji, ki je dobro založena z apnom. Gnojilna vrednost superfosfata pa je kisla. Zato je njegovo delovanje v večini primerov slabše. V našem hmeljarskem rajonu je prav malo zemlje, ki bi imela alkalno reakcijo in zato tudi lahko na splošno priporočamo Thomasovo žlindro.

Če že gnojimo s superfosfatom, storimo to prav tako na široko kot pri drugih umetnih gnojilih in ga dajmo zemlji v dveh obrokih v maju in juniju. Vsa potrebna količina fosforja bodi hmelju na razpolago do konca junija. V juliju pa dognojimo le z dušičnimi in kalijevimi gnojili.

Pri trošenju superfosfata pazimo, da nam ne pade na liste in trte, ker lahko osmudi zelene dele. Čeprav gnojilo ne hlapi in ni torej nujno, da ga takoj zmešamo z zemljo, vendar je vsekakor priporočljivo, da po trošenju zemljo zrahljamo s kultivatorjem.

Na željo hmeljarjev objavljamo tabelo, po kateri si lahko izračunate potrebno količino posameznih umetnih gnojil, upoštevajoč že zimsko gnojenje, bodisi s Thomasovo žlindro ali apnenim dušikom. Na tabeli imate preračunano za vsakih 100 sadik količino vseh umetnih gnojil, ki jih uporabljamo pri nas v hmeljiščih.

Inž. M. Kač:

Ovenelost - nevarna glivična bolezen na hmelju

(Nadaljevanje in konec)

Verticilij (*Verticilium alboatrum*, Rhe et Berth) spada k vretenčastim glivicam. Ta zajedalec živi povsod v kulturnih tleh. Razvija se v provodnem celičju rastlin in sicer v celuloznih vodovodnih ceveh (v ksilemu). Verticilij ni specializiran samo na eno rastlinsko vrsto, ampak se lahko razvija na približno 70 vrstah. Tako ga poznamo kot zajedalca na krompirju, pesi, na vrtninah, na gozdnem drevju, na okrasnem grmičevju, na okrasnih rastlinah, na sadnem drevju oziroma grmičju, pa tudi na plevelu. Glivica se razvija v lesnih ceveh in tako razraste, da zamaši vodni

provodni sistem. Razen tega pa izloča snov, ki kot strup deluje na rastlino — gostiteljico.

Ena izmed ras te nevarne glivice se razvija tudi v provodnem sistemu hmelja. V nemških hmeljiščih se je glivica v zadnjih letih zasedla zaradi deževnih let, ki jih imamo sedaj že celo vrsto, in pomanjkanja ustreznega kolobarja pri hmelju. Poleg vsega tega pa je hmelj zaradi prekomernega gnojenja in velike rodnosti, ki so jo dosegali zlasti nemški hmeljarji, postal čedalje bolj fiziološko neodporen in občutljiv za razne vrste bolezni. Mogoče so pri razširitvi

verticilija v nemških hmeljiščih imele važno vlogo tudi poškodbe, ki jih je hmelj utrpel zaradi trošenja gama-pripravkov v hmeljiščih. V Nemčiji so se v hmeljarskih okoliših namreč v velikem številu pojavili majski hrošči in njihove ličinke — ogrci. Delali so veliko škodo po hmeljiščih. Da bi zatrli ogrce, so trosili po hmelju gama pripravke, ki pa so pri nepravilnem trošenju poškodovali hmeljne sadeže. Mogoče, da je bila oslabitev rastline zaradi gama-pripravkov tudi eden izmed vzrokov, da se je ovenelost tako naglo zakoreninila.

Znaki obolenja se pojavijo navadno nekaj tednov pred cvetenjem. Listje najprej ovene, potem se »tigrasto« rjava obarva med žilami. Navadno v času, ko prehaja cvetje v storžke, se trte posuše in porjave. Navadno se ne posuše vse trte iste rastline hkrati, temveč imamo primere, da sta ena ali dve trti že popolnoma suhi, ko tretja še ne kaže vidnih znakov obolenja.

Bolezenske znake ovenelosti prav lahko zamenjamo s simptomi drugih bolezni. Tako na primer se na listju pokažejo enaki znaki, če imamo visoko podtalno vodo, ali če so nastopile poškodbe zaradi nepravilnega gnojenja. Ovenelost trte se prav lahko zamenja s fusarijem ali z uvenelostjo nastalo zaradi mehaničnih poškodb, ali celo zaradi voluharja. Lahko pa se prepričamo, če je vzrok sušenja res verticilij, da prerežemo trto 30—50 cm nad zemljo. V primeru, da je verticilij okužil rastlino, lahko vidimo s povečevalnim steklom, da so porjaveli prav vodni deli stebela.

Nemški strokovnjaki so prepričani, da oboli hmelj za ovenelostjo pravzaprav iz dveh vzrokov in sicer zaradi ogorčic ali nematod in zaradi glivice verticilija. O ogorčicah smo vam pisali v 2. številki letošnjega »Hmeljarja«.

Te drobcene živalce, do 1 mm velike, žive več ali manj v vseh zemljah. Nevarne pa postanejo tedaj, ko se čezmerno razmnože. Tudi številni pojav ogorčic v nemških hmeljiščih je znak, da so vse premalo pazili na pravilno kolobarjenje pri hmelju.

Angleži nasprotno v zvezi z ovenelostjo ne govorijo o ogorčicah, temveč pripisujejo vso krivdo izključno verticiliju. Angleži razlikujejo dve rasi te bolezni in sicer »spreminjajoči se« tip verticilija in »progressivni« tip. Medtem ko »spreminjajoči se« tip nastopa enkrat v večji meri, drugič zopet manj, zavira rastlino v razvoju in jo redko uniči, se »progressivni« tip naglo širi in v kratkem času uniči rastlino. V zadnjem času pa menijo angleški strokovnjaki, da so odkrili še tretji tip verticilija, ki ga zdaj imenujejo »super progresivni«. Proti temu tipu niti tiste sorte, ki so bile do sedaj za »progressivni« tip verticilija tolerantne, ne kažejo tega svojstva proti novo odkriti rasi.

Če primerjamo verticilij s peronosporo, potem moramo seveda reči, da taka epidemija kot pri peronospori pri verticiliju ni mogoča. Verticilij ne more na en mah zajeti tolikšnih površin, kot je to mogoče pri peronospori. Res pa je, da na rastlinah, kjer se pojavi, ne uniči samo pridelka, ampak vso rastlino in onemogoči, da bi se hmelj naprej gojil v tem nasadu. In prav v tem tiči velika nevarnost te glivične bolezni.

Glivica se razvija v provodnem sistemu trt, stranskih panog in listov. Z odmrli deli okuženih rastlin jo ali z obdelovalnimi stroji in s konji ali pa z obleko in čevlji raznesemo po vsem hmeljišču, pa tudi drugam.

Da si bomo lažje predstavljali, kako hitro se ovenelost širi v hmeljišču, in kakšno nevarnost predstavlja za hmeljarje, navedimo primer. V letu 1953 so zasadili novo hmeljišče. Sadike so izvirale iz okuženega hmeljišča, kajti že v letu 1954 so našli v hmeljišču 30

rastlin, ki so obobile za ovenelostjo. V letu 1956 pa je v tem hmeljišču propadlo že 40% vseh rastlin zaradi verticilija.

Zatiranje ovenelosti je pravzaprav doslej še nerešen problem. Učinkovitih kemičnih sredstev proti tej nevarni glivici ne poznamo. Preparati, ki so jih preizkušali v Nemčiji so kljub svojim izredno visokim cenam ali premalo učinkoviti, ali pa delujejo smrtno tudi na hmeljno rastlino. Za zdaj ne preostaja drugega, kot to, da, čim opazimo kako obolelo rastlino v hmeljišču, jo takoj izkopljemo in zažgemo in desinficiramo zemljo ter orodje. Če pa je število obolelih rastlin večje, če dosega 10%, pa moramo hmeljišče na tem mestu vsekakor opustiti. Najbolje je, da na tem prostoru zasejemo travo ali deteljo, da se izognemo ohdelovanju okužene zemlje.

V še zdravih hmeljiščih moramo skrbeti za čim boljšo godnost zemlje. Glivica namreč najbolje uspeva in se najhitreje razmnožuje v nezračnih, kislih tleh. Zato moramo težje zemlje apniti in gnojiti s humuznimi gnojili, da napravimo zemljo čim bolj rahlo, dovolj zračno in čim bolj nevtralne reakcije. Nemški strokovnjaki so mnenja, da zlasti zadostno apnenje zelo ovira razvoj glivice.

Največ upanja pri zatiranju te nevarne glivice pa daje vsekakor vzgoja novih sort, ki bi bile proti tej bolezni vsaj tolerantne (to so take, ki bolezen sicer prenašajo, same pa zanjo ne obole), če že ne čisto odporne. Seveda je treba, da te nove sorte tudi ustrezajo glede kvalitete zahtevam privovarn.

Da bi pogubno širjenje ovenelosti čim bolj omejili, so v Angliji in Nemčiji izdali ostre zakonske predpise, ki je po njih treba vsako okužbo takoj javiti oblasti, preprečiti vsako vstopanje v okužena hmeljišča, razen najnujnejšega in takoj izorati hmelj, kjer je okuženo več ko 10% sadik. Ogrodje žičnice, ki jo uporabimo za drug nasad, moramo temeljito očistiti in razkužiti s formalinom. Prav tako moramo razkuževati škroplilnico in orodje po vsaki uporabi v okuženem hmeljišču. Razkužiti pa je treba tudi kopita vprežne živine in obutev oseb, ki so delali v obolelem hmeljišču. Sadike za nove nasade smejo jemati samo iz nasadov v tistih občinah, kjer se bolezen sploh še ni pojavila.

Upajmo, da pri nas ne bo treba izdajati zakonskih odredb zavoljo te nevarne bolezni, da je k nam sploh ne bo. Vendar, kot smo že zapisali, pazimo! Naša dolžnost je, da vsak sumljiv primer javimo takoj na Inštitut za hmeljarstvo v Žalcu, ki bo stvar preiskal in nam svetoval tudi v primeru, da ni bil vzrok ovenelosti verticilij. Če bomo pravočasno javili sumljiv primer na Inštitut, bomo tudi, če bi imeli v hmeljišču verticilij, lahko nasad še rešili, preden se bolezen razširi. Če pa bomo s prijavo odlašali, in se bo medtem že bolezen vgnezdila v hmeljišču, bo edina pomoč, da bomo hmelj izorali!

Opozorilo

Interesentom za naročilo starejših letnikov
»Hmeljarja«!

Uprava Kmetijske proizvodne poslovne zveze, Žalec je dala v vezavo več kompletnih starejših letnikov »Hmeljarja«. Na razpolago so letniki od 1952 do vključno 1957. Interesenti, zlasti uprave družbenih kmetijskih posestev, naj se po možnosti zglase osebno v upravi KPPZ, Žalec, oziroma v uredništvu »Hmeljar« zaradi izbire, plačila in prevzema.

Hmeljarska
šolaVrbje
pri Žalcu

RAZPIS

Enoletna hmeljarska šola v Vrbju pri Žalcu bo sprejela v šolskem letu 1958-59 okrog 30 gojencev in gojenk, ki imajo veselje do kmetijskega poklica, posebno do hmeljarstva.

Hmeljarska šola je bila ustanovljena leta 1954 in je doslej nudila osnovno znanje številnim gojencem, ki ga s pridom uporabljajo doma na svojih gospodarstvih, oziroma pri nadaljnjem kmetijskem šolanju. Moramo reči, da so gojenci, zlasti iz hmeljarstva, pridobili znanje, ki ga v praksi uspešno uporabljajo in s tem mnogo prispevajo nadaljnjemu napredku hmeljarstva.

Znano je, da smo morali v šolskem letu 1957-58, zaradi nujnega šolanja strojnikov, prekiniti s šolanjem hmeljarjev. Prekinitev je zahtevala nujnost za pridobitev ustreznega števila traktoristov, ki bodo sposobni za opravljanje poslov v kmetijski mehanizaciji, ki smo jo na hmeljarskem področju znatno pospešili. Resda še nimamo dovolj kvalitetnega strojnega kadra, zlasti, ker homo mehanizacijo še povečevali. Toda za zdaj smo v moči, da se povrnemo k vzgoji mladih hmeljarjev. Želimo, da bi kmetovalci — hmeljarji polno izkoristili možnosti pošolskega izobraževanja svojih otrok, zlasti tistih, ki bodo slej ko prej prevzemali proizvodne odgovornosti na svoje rame.

Pri izbiri gojencev za Hmeljarsko šolo morajo določeno odgovornost prevzeti tudi naše kmetijske zadruge. Prav je, da s štipendijami podprejo predvsem vzdrževanje gojencev v internatu, saj bodo kmetijske

zadruge z vzgajanjem mladega kadra laže in hitreje izpolnjevale odgovorne naloge v preobrazbi naše vasi.

Iz teh razlogov bo prav, da bodo kmetijske zadruge storile vse, se pogovorile s starši otrok, obenem pa že določile višino pomoči posamezniku. Tako se bo sleherni laže odločil za šolanje v tej za hmeljarstvo koristni ustanovi.

Obenem razpisuje Hmeljarska šola Vrbje za šolsko leto 1958-59 sprejem gojencev pod temile pogoji:

Gojenec, gojenka morata biti:

- telesno in duševno zdrava,
- starost: od 17 let naprej,
- šolska izobrazba: najmanj 6 razredov osnovne šole.

Prošnji za sprejem je treba priložiti:

- zdravniško spričevalo,
- rojstni list,
- zadnje šolsko spričevalo,
- pismeno izjavo staršev ali gospodarske organizacije, kmetijske zadruge ali kmetijskega gospodarstva, da bodo redno plačevali za svoje štipendiste vzdrževalnino, ki znaša 3.500 dinarjev na mesec.

Prošnje s prilogami je treba dostaviti ali poslati na naslov: Enoletna Hmeljarska šola Vrbje pri Žalcu, najpozneje do 1. avgusta 1958. Kandidati bodo o sprejemu prejeli pismeno obvestilo.

Enoletna Hmeljarska šola
Vrbje pri Žalcu

Razpis

Kmetijska proizvodna poslovna zveza Žalec razpisuje za vzgojo kmetijskega kadra v šolskem letu 1958-59 tele štipendije:

- za Agronomsko fakulteto 3 štipendije,
- za Kmetijsko srednjo šolo v Mariboru 12 štipendij,
- za Kmetijsko strojno šolo v Mariboru 5 štipendij.

Interesenti morajo prošnji za štipendijo priložiti potrdilo o premoženjskem stanju, o otroškem dodatku in overjen prepis zadnjega šolskega spričevala.

Prošnje je vložiti, oziroma poslati najkasneje do 30. junija 1958 na naslov: Kmetijska proizvodna poslovna zveza, Žalec.

Pogoji:

- za Agronomsko fakulteto:

Za pridobitev štipendije za Agronomsko fakulteto se zahteva popolna srednja šola z veliko maturo, oziroma ustrežna enaka izobrazba. Za šolske in ostale pogoje fakultete bo interesent izvedel, čim bo prejel obvestilo, da je sprejet.

Upravni odbor Poslovne zveze je določil interesentom za fakultetni študij mesečno štipendijo v višini do 6.000 dinarjev.

- Za Kmetijsko srednjo šolo v Mariboru:

Uspešno dovršena nižja gimnazija ali osemletka ali dvoletna nižja kmetijska šola, dovršena z odličnim, oziroma vsaj s prav dobrim uspehom. Predpisana sta

rost od 14 do 19 let! Pri sprejemu opravijo prijavljeni sprejemni izpit iz slovenščine, matematike (pismeno in ustmeno) ter kemije (ustmeno) v obsegu učne snovi za nižje gimnazije.

Sprejemni izpiti bodo 11., 12. in 13. junija t. l., izjemoma pa še 1., 2. in 3. septembra 1958. Za sprejemni izpit je treba vložiti prošnjo, kolkovano s 30 din. Prošnji je treba priložiti spričevalo o dovršeni nižji gimnaziji ali nižji kmetijski šoli (v originalu), rojstni list, življenjepis in zdravniško spričevalo. Z vlaganjem prošenj je treba pohiteti, ker je rok za vlaganje do konca junija t. l. Sprejeti dijaki bodo imeli oskrbo v domu Srednje kmetijske šole v Mariboru.

Oskrbovalnina znaša mesečno 5.100 dinarjev, za dijakinje pa v »Mladinskem domu« mesečno 5.700 din.

Kmetijska proizvodjalna poslovna zveza Žalec je za študentsko na Kmetijski srednji šoli v Mariboru določila do 5.000 dinarjev mesečno.

e) Za Kmetijsko strojno šolo v Mariboru:

Prednost imajo absolventi nižjih kmetijskih šol, za njimi absolventi nižjih gimnazij in osemletk z nekaj prakse v kmetijstvu. Možnost vpisa imajo tudi absolventi rednih dvoletnih kmetijsko-gospodarskih šol z odličnim ali prav dobrim uspehom in s pogojem, da so zaposleni v kmetijski proizvodnji.

Starost interesentov: nad 16 let!

Za redni vpis, ki traja do 30. junija, in naknadni

vpis od 1. do 3. septembra 1958 je treba vložiti prošnjo na upravo Kmetijske strojne šole Maribor, kolkovano z državnimi kolki v znesku 30 din. Prošnji je treba priložiti: zadnje šolsko spričevalo v originalu, spričevalo o zaključnem izpitu, rojstni list, življenjepis in zdravniško spričevalo.

Dijaki imajo vso oskrbo v domu Srednje kmetijske šole v Mariboru proti mesečni oskrbovalnini 5.160 dinarjev.

Kmetijska proizvodjalna poslovna zveza Žalec je določila za študij na Kmetijski strojni šoli v Mariboru študentsko do 5.000 dinarjev mesečno.

Interesenti, ki bodo sprejeti v eno od navedenih šol in želijo študentsko od Kmetijske proizvodjalne poslovne zveze Žalec, bodo sklenili ustrezno pogodbo. Podpis slušatelja, oziroma njegovih staršev, mora biti na pogodbi overovljen po pristojnem občinskem ljudskem odboru. Razpis študentskih velja za ves čas šolanja, lahko pa se prijavi tudi taki, ki že študirajo na navedenih šolah, ki pa vendar zaradi kakršnihkoli vzrokov niso uspeli dobiti študentske. Pozivamo starše, da se čimprej pogovorijo z otroki, ki imajo veselje do kmetijskega poklica, o nadaljnjem izobraževanju in da uporabijo pomoč, ki Vam jo nudimo, da lažje usposobite svoje otroke za izbrane poklice. Opozarjamo pa zlasti na prijavnne roke, ker je število prijav omejeno.

Kmetijska proizvodjalna poslovna zveza
Žalec

Popravki - Popravki!

Po straneh »Hmeljarja« št. 5/58 in priloge »Biltena« št. 6 je tiskarski škrat znova nagajivo zaplesal, tokrat kar štirikrat!

I.

V »Hmeljarju« št. 5/58, na strani 18, ki smo jo odstopili KZ Trnava, se tabela »Najuspešnejši hmeljarji s področja KZ Trnava«, pravilno takole glasi (glej tabelo spodaj!).

II.

Na naslovni strani »Biltena« se zaporedna številka pravilno glasi številka 6, a ne, kakor je v prvi polovici naklade bilo pomotoma natisnjeno: številka 2! »Bilten« številčimo namreč v zaporedju od maja 1957, ko smo ga začeli prilagati »Hmeljarju«, ne glede na koledarsko leto!

III.

V »Biltenu« št. 6 se na desni polovici tabele »Prikaz triletne povprečja analiziranih vzorcev (v odstotkih)« glasila prva stolpca takole:

Zaloga rastlinam dostopne fosforne kisline v mg na 100 gr		Zaloga rastlinam dostopnega kalija v mg na 100 gr	
< 5	> 5	< 18	> 18
manjša	večja	manjša	večja

IV.

Na naslovni strani »Biltena« št. 6 stolpcu »Vsebina« je pomotoma izostala navedba, da spada prispevek inž. M. Kačeve »Rastne in razvojne stopnje (stadiji) pri hmelju«, natiskan na treh zaporednih straneh in z grafikami na hrbtni strani, prav tako v »Biltenu« št. 6, da torej ni samostojna priloga, kakor sicer kaže brez prejšnjega popravka!

S poudarjeno pripombo, da se naglica pač kaj rada in često maščuje, prosimo bralce in zlasti prizadete, da nam nevšečne napake blagohotno oprostite!

Urednik

NAJUSPEŠNEJŠI HME LJARJI S PODROČJA KMETIJSKE ZADRUGE TRNAVA

Ime in priimek	Kraj	Površina hmeljišč v ha	Pridelek v kg	V r s t a				Pridelek na ha v kg
				I.	II.	III.	IV.	
Povše Jože	Orla vas	1.57	3.225	1.154	2.008		63	2.054
Basle Ivan	Šentrupert	0.50	615	570	32		13	2.050
Šketa Albin	Orla vas	1.08	2.212	1.716	428		68	2.048
Jelen Rudi	Šentrupert	1.08	2.092	838	1.205		49	1.937
Žolnir Henrik	Orla vas	1.04	1.993	1.138	788	62	5	1.916
Drča Ana	Trnava	0.60	1.138	825	307		6	1.897
Korun Franc	Trnava	0.78	1.471	371	1.100			1.886
Šketa Franc	Trnava	2.—	3.494	2.565	834	38	57	1.747
Pestotnik Vinko	Orla vas	1.45	2.499	720	1.718	26	35	1.723
		9.90	18.739	9.897	8.420	126	296	17.258

NOVA OBZORJA V HMELJARSTVU

Franjo Lubej, predsednik OZZ Celje:

Tudi v kmetijstvo več tehnike!

Komaj deset mesecev je minilo, ko smo se na hmeljarskem področju začeli prvič odločneje pripravljati na nabavo večjega števila kmetijskih strojev, ki naj bi v skladu s programom nadaljnega razvoja hmeljarstva in modernizacije kmetijstva v okraju Celje čimveč prispevali k uresničevanju naporov za izpolnjevanje načel resolucije Zvezne ljudske skupščine o nadaljnjem razvoju kmetijstva in zadrugištva pri nas. To so bile velike priprave in odgovorna akcija! Preden smo sploh začeli nabavljati traktorje in priključne stroje, smo morali rešiti vrsto gospodarskih, agrotehničnih in organizacijskih vprašanj. Že sam proces sorazmerno nagle širitve hmeljišč, zlasti pa potreba po uvajanju novih agrotehničnih mer v hmeljarstvu, je v pogojih nagle krepitve kmetijskega združ-

Ze zarāna, ob 5. uri, čaka ob temeljito pregledanih, očiščenih in s pogonskim gorivom opremljenih traktorjih vodja strojnega obrata KZ Prebold Drago Rak.

ništva na hmeljarskem področju zahtevala uvedbo sodobnejše obdelave zemlje.

Znano je, da dandanes prav živinska vprega značilno odraža zaostalost kmetijske proizvodnje na nekem področju, oziroma v neki deželi. Predvsem jo srečujemo v gosto naseljenih kmetijskih predelih z razdrobljenimi kmetijami, kjer prevladuje ali je celo edina naravna kmetijska proizvodnja. Taka proizvodnja pa seveda ne more voditi k nobenemu progressu, saj dostikrat ne more kmetija prehraniti niti svojih družinskih članov in tedaj za tržišče ni blaga. Na nesrečo so zelo česti primeri izrazite naravne proizvodnje, ko kmet proizvaja za današnje pojme na zelo primitiven način vsakega prehranbenega artikla po

Hmeljarji se zbirajo.

malo. Resda so ponekod talni, podnebni in ostali pogoji manj ugodni. Toda kljub temu so največja nesreča za vaško revščino, ki v glavnem nastaja kot posledica naravne proizvodnje, nezadostna razgledanost, duhovna in tehnična zaostalost, starinska naziranj o primitivnem obdelovanju zemlje, zgrajena na tradicijah davnih rodov, ki niso poznali tehnike. Iz vseh teh in še drugih razlogov se poraja za družbo vprašanje, kako preiti v blagovno proizvodnjo, kako ekonomizirati proizvodnjo v kmetijstvu, skratka, kako odpraviti gospodarsko-socialne probleme?

In, prav na tem področju nam je z že omenjeno resolucijo, posebej pa še s petletnim perspektivnim načrtom, nedvoumno zarisana pot!

Po preteku petih let jugoslovansko kmetijstvo ne sme več pomeniti za družbo gospodarsko-socialnega problema! V sorazmerno kratkem času moramo dvigniti kmetijsko proizvodnjo v FLRJ za 63%. Torej, izredno nagla pot! Če pa je prispetje na cilj odvisno

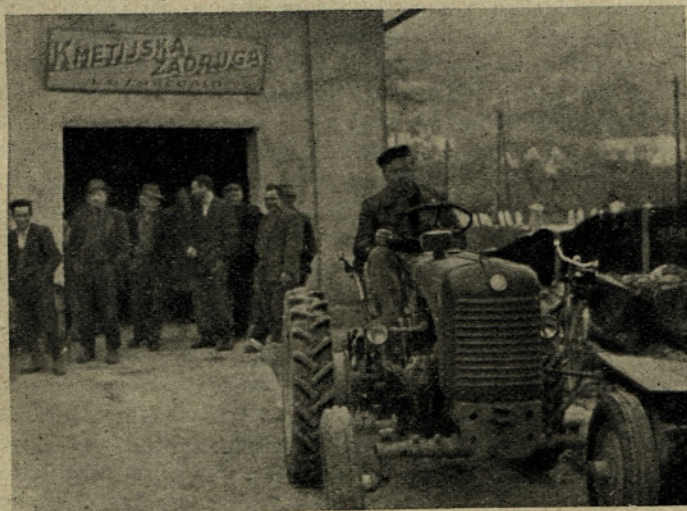
V lopi je stenska deska z natančnim razporedom koristnikov. Ob hkratnem sodelovanju vseh hmeljarjev — naročnikov nadzoruje razvrstitev strog, vendar nadvse pravičen upravnik KZ Prebold Vlado Plaskan: »Takole bo, pa nič drugače! Red mora biti!«

Zadnji, množični pregled traktorjev.

od starta, so se organizatorji nabave strojev za hmeljarsko področje morali pravzaprav zelo hitro odločati, kake stroje in kdaj jih bodo nabavljali, pa tudi čemu? Ker sem omenil, da nam pomanjkanje tehničnih proizvodnih sredstev in drugi negativni činitelji povzročajo gospodarsko socialne probleme na naši vasi, potem bo prav gotovo slehernemu bralcu razumljivo, da pri uvajanju kmetijske mehanizacije na hmeljarskem področju organizatorje ni vodil noben socialni razlog, ker ga pri blagovni proizvodnji hmelja v resnici ni! Ne moremo sicer oporekati da proizvajalec hmelja za svoje zares izrazito težavno delo ni sorazmerno nagrajen. Tako težavno in kvalificirano delo mu naša družba tudi priznava. Toda, če pogledamo gospodarsko problematiko okrog dosedanjega načina proizvodnje hmelja, zlasti pa, če pogledamo razpoložljiva tehnična sredstva na tem področju, bo stvar drugačna!

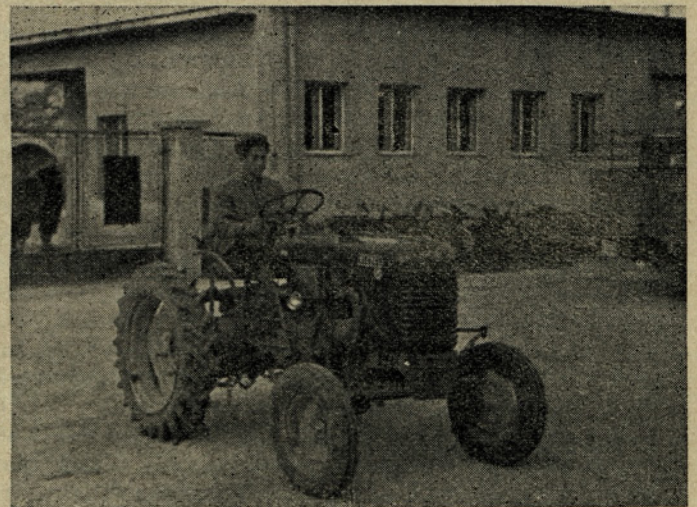
Kmetijska zadruga je kot socialistična gospodarska organizacija v kmetijstvu odločilen faktor v proizvodnji in blagovnem prometu. Brez osnovnih sredstev za proizvodnjo pa zadruga dosti ne pomeni. Lahko je neke vrste strokovni svetovalec in propagator, toda kot proizvajalec se ne more pojavljati, ker se enostavno nima s čim! Mora torej imeti sredstva za proizvodnjo! Če zadruga tega nima, bi jo lahko imenovali revna zadruga. Ob taki siromašni zadrugi, mora nujno omrtvéti v proizvodnji tudi kmet kot proizvajalec. Individualni kmetijski proizvajalec z omejenim zemljiškim maksimumom ne more nabavljati sodobnih

...in s prvim traktorjem odpoče v hmeljnike »četovodja«
Drago Rak.

tehničnih sredstev za proizvodnjo, ker so za njegove majhne in raztresene površine taka sredstva predraga, ker jih ne more gospodarsko izkoristiti, ker naša družba s takimi sredstvi ne more negospodarsko ravnati, konkretno, dajati jih ne more vsakemu posamezniku, in ker taka proizvajalna sredstva v lastnini posameznika v naši socialistični družbi ne morejo in ne smejo predstavljati sredstva za izkoriščanje drugih.

Toda s tem še nismo povsem pojasnili, zakaj tako naglo uvajanje kmetijske mehanizacije! Mnogi so govorili, da je mehanizacija predraga, da se bolj izplača konj itd. Toda temu ni tako. Investicijski elaborat, ki so ga izdelali strokovnjaki, kaže, da bi ob popolni mehanizaciji hmeljarskega področja mnogo prihranili. Pri nas bi namesto dosedanjih 1.526 konj redili prav toliko krav, kar pomeni povečanje dohodka v kmetijstvu za 104 milijone dinarjev. Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti dejstva, da so stroški za vzdrževanje konj sicer veliki, da konji niso v celoti izkoriščani, saj po opravljenih analizah opravljajo komaj 773 ef. ur na leto, precejšnje število je odvečnih konj, predvsem pa zahteva oskrba konj precej delovne sile, ki zavoljo tega manjka pri kmetijski proizvodnji. Ob pomanjkanju delovne sile na hmeljarskem področju bi z uvedbo mehanizacije in z delno odpro-

O, joj, prejoj! Na večer mora prvi »ranjenec«
že v »traktorsko kliniko«, v »Agroservis« — Sempeter, na pregled in strokovno zdravljenje.

dajo konj lahko sprostili delovno silo, ki bi se lahko posvetila intenzifikaciji kmetijske proizvodnje.

Na nesrečo v tem članku ne moremo obravnavati ekonomskega izračuna, toda utemeljeno trdimo, da je ekonomski izračun za mehanizacijo v hmeljarskem področju precej realen, saj ga je kot takega tudi priznala republiška revizijska komisija. Normativi niso ne previsoki in ne prenizki. Upravičeno ugotavljamo, da so sprejemljivi, trditi smemo celo, da so v nekaterih postavkah nizki, saj računamo n. pr. pri kravah, ki bi jih uvajali namesto konj, izredno nizko molznost, 2.000 litrov mleka po 20 din, da odračunamo mleko, potrebno za teleta itd. Dalje, pri tem smo odračunali tudi vzdrževanje krav, ki je seveda cenejše od vzdrževanja konj.

Po pokazateljih nam primanjkuje za ožji hmeljarski okoliš približno 4.000 delavcev. To delovno silo lahko nadomestimo edino z uvedbo mehanizacije na tem področju. Mehanizacija nam bi po odpravi konj prihranila letno 900.000 ef. ur ali 4.500 delavcev! Te pa bi lahko zaposlili v izboljšani hmeljarski in drugi kmetijski proizvodnji.

Na Gomilskem so »objektivne in subjektivne« težave... O njih bo treba kdaj v obsežnejšem članku spregovoriti!

Vprega zahteva nego. Samo z njo izgubimo letno 35—40 delovnih dni za par vpreg. Te izgubljene dneve bi lahko koristneje uporabili v sami proizvodnji. Konj ne dela enakomerno. V začetku dela hitreje, nato počasneje, medtem pa je treba delo tudi prekinjati, da se konji odpočijejo. Izkoriščanje konja je pri vleki vprežnih strojev omejeno z njegovo hitrostjo.

Vzdrževanje konja je drago. Zraven tega pa je pri konju še nevarnost, da oboli, oziroma, da se poškoduje. Čedalje bolj česta je kužna malokrvnost konj, ki je na našem področju izredno nevarna bolezen. Večji del konj tudi ni sposoben za težje delo zaradi premajhne težine, starosti in podobno. Predvsem pa konj na hmeljarskem področju ne izkoriščamo dovolj. Uporabljanje konjske vprege zahteva zagotovitev potrebnih količin hrane za konje, kar prinaša našemu kmetijstvu veliko škodo. Delovni učinek vprežne živali ni v nobenem sorazmerju s površino zemljišča, ki ga moramo uporabljati za proizvodnjo hrane za vprego. S tem izgubljam površine, ki so potrebne za proizvodnjo ljudske hrane, v našem primeru, OLO Celje, pa tudi za proizvodnjo hmelja. Če bi samo v hmeljarskem okolišu zamenjali konje, bi dobili na razpolago nekako 2.877 ha obdelovalne zemlje (torej v hmeljarskem področju 1 ha na 1 konja). Kaj bi lahko pridelali na tej površini, ni treba posebej razlagati. V bodoče bo treba stremeti, da ne bomo porabljali obdelovalne zemlje za prehrano konj, temveč

Ne glede na vodstvo pa so hmeljarji KZ Gomilsko povsem na mestu! Kar pogledajte te »štangovce«! Hmeljevko je treba z viška silovito zagnati v napravljeno luknjo, sicer ne bi bila pozneje kos poletnim viharjem.

da jo bomo uporabili bolj za proizvodnjo ljudske hrane! Z mehanizacijo bomo povečali tudi delovni učinek.

Mimo tega, da dosežemo z mehanizacijo večji učinek pri človeku, oziroma na površini, pa z njo dosežemo tudi boljše razvrstitev dela, posebno ob tistem času, ko moramo obvladovati konice v proizvodnji. Nadalje bo mehanizacija nujno vplivala na vpepljavo plodoreda, na kakovost dela (globlje oranje, kultiviranje itd.), predvsem pa na pravočasno opravilo vseh kmetijskih del.

Problem razdrobljenosti kmečkih gospodarstev, oziroma razparceliranosti, je pri nas velik. Vendar pa tega vprašanja ne bomo rešili, dokler ne bomo razpolagali z zadostno mehanizacijo. Brez mehanizacije ne moremo naravno razvrstiti parcel in lahko v nasprotnem primeru pri tem stanju tudi ostane. Tempo mehanizacije bo torej pospešil modernizacijo v kmetijski proizvodnji. In konec koncev mehanizacija bo ustvarila boljše pogoje našemu delovnemu kmetu s tem, da mu bo olajšala samo delo. Zavaljo tega menimo, da bomo vložena sredstva za mehanizacijo nadomestili:

1. z zmanjšanjem stroškov proizvodnje,
2. s povečanjem same proizvodnje!

Še nekako vznemirjen je traktorist KZ Braslovče. Kako vse drugače bo, ko bo praksa dokazala, da je »hmeljarska lokomotiva« zares nadomestilo za 18 vprežnih konj!

Dobro organizirana mehanizacija kmetijstva je prvo in temeljito sredstvo, ki bo spremenilo dosedanji način proizvodnje, spremenilo dosedanji sestav zemljišč in spremenilo odnose na naši vasi!

S stališča agrotehnike smo se morali odločiti za vrsto strojev. Znano je, da je bilo doslej na savinjskem področju v pogonu vsega skupaj 88 traktorjev. Ti traktorji so bili nepopolno opremljeni. V glavnem je vseh 88 traktorjev imelo pluge, 60 traktorjev kosilnice ter 42 traktorjev škropilnice. Stroji so bili slabo izkoriščani. Dela, ki so jih do zdaj opravljali traktorji, so se zaradi nezadostnih priključkov omejevala na oranje, košnjo in škropljenje. Zaradi tega so veliki traktorji opravljali v glavnem prevoze (70%), kmetijskih del pa so opravili letno le 30% in to v glavnem oranje in košnjo. Mali traktorji »Steyr« 15 KS, so bili v pogonu povprečno na leto 1.200 do 1.500 ur. Opravljali so 80% kmetijskih del in le 20% kmetijskih prevozov. Na podlagi normativov za strojna dela smo izračunali potrebe po traktorjih in pri tem upoštevali dosedanje izkušnje v mehanizaciji, zainteresiranost kmetijskih proizvajalcev, predvsem pa dejstvo, da je treba vsa predvidena dela pravočasno in temeljito opraviti ter da v času konic hmeljske proizvodnje ne bo tudi ob neugodnih vremenskih razmerah nepotrebna zastoja.

Izkušnje, ki jih imajo z mehanizacijo nekatere države (Anglija, Nemčija), kažejo, da je za pravočasno izvršitev del potrebna 1 KS za 1 ha obdelovalne zemlje. Na tej osnovi smo tudi izdelali plan potrebne mehanizacije in vseh potrebnih priključkov, ki pa jih na nesrečo do zdaj vseh še nismo dobili. Po tem programu naj bi traktorji opravljali: oranje, brananje ali kultiviranje po oranju, brananje posevkov po izkalitvi, brananje travnih detelj, raz- in zaoravanje hlevskega gnoja v hmeljiščih in sadovnjakih, podoravanje hmelja, jamčanje, setev žitaric, trošenje hlevskega gnoja in umetnih gnojil, brananje, kultiviranje, okopavanje, osipavanje hmelja in ostalih kultur, škropljenje hmelja, žitaric, krompirja in sadovnjakov, izoravanje krompirja, košnja travnih detelj, obračanje in grabljanje sena, prevozi reprodukcijskega materiala pridelkov in proizvodov itd. Po večkratnih opravljenih javnih preizkusih z najrazličnejšimi tipi strojev smo se odločili, da bomo nabavili stroje avstrijske znamke »Steyr«. Z njimi imamo že precej izkušenj, ni pa rečeno, da bomo ostali le pri njih! V kolikor bodo v prihodnje rešitve boljše, bo vsekakor treba o tem razmisliti in ustrezno ukrepati! Še več vprašanj je, ki bi jih bilo treba rešiti, toda o tem drugič!

»Žičnica in traktor? Razumljivo, za nas je to že dejstvo! Pri tem pa ne pozabljamo, da hmelja ne bo brez hlevskega gnoja!« — utemeljeno modruje delovodja KG Šalek, Ivan Bizjak.

Največji problemi so bili okrog organizacije strojne službe. Po dolgotrajnih diskusijah smo uvideli, da je najbolje, da stroje nabavi Kmetijska proizvodna poslovna zveza v Žalcu. V okviru zadrug smo organizirali strojne obrate, ki dobivajo od Kmetijske proizvodne poslovne zveze v Žalcu na uporabo določene kmetijske stroje. V tem smislu je KPPZ tudi izdelala okvirni pravilnik in okvirni vzorec pogodbe o sodelovanju v strojni obdelavi zemljišč.

Izredno pekoče je bilo in je še vprašanje kadra. Treba je bilo izšolati več kot 200 traktoristov, mimo tega pa še vodje strojnih obratov pri kmetijskih zadrugah. To delo ni lahko. Z gotovostjo lahko trdimo, da je vprašanje ljudi pri mehanizaciji med najvažnejšimi. Če bodo ljudje vestni, pošteni in delavni, potem bo stvar v redu. Razume se, da je bilo za uporabo strojev tudi nekaj špekulacije. Nekateri so menili, da jim ni treba skleniti pogodbe in da bodo kljub temu lahko uporabljali traktorje. Načelo, ki so ga postavili organizatorji, je, da se ne more okoristiti s strojem po nižji ceni, kdor ni pravočasno sklenil z zadrugo ustrezne pogodbe. Tega se bo organizator tudi natančno držal. Nemogoče je bilo namreč odrediti, koliko strojev

Delavki KG Šalek pa trosita gnoj krog in krog novih sadežev na novem hmeljniku (blizu 3 ha) pod Gorooljko.

naj dobi v upravljanje ta ali ona zadruga, če nismo pravočasno za to imeli predvidenih del, za zdaj po urah in po posameznih vrstah dela. Ponekod je bil močan odpor, ker so se nekateri bali, da ne bo od strojev nobene koristi. Toda že zdaj vidimo, da so koristi velike, da povpraševanje za mehanizacijo raste, da pa so seveda najrazličnejše organizacijsko tehnične slabosti, ki jih bo treba odpraviti.

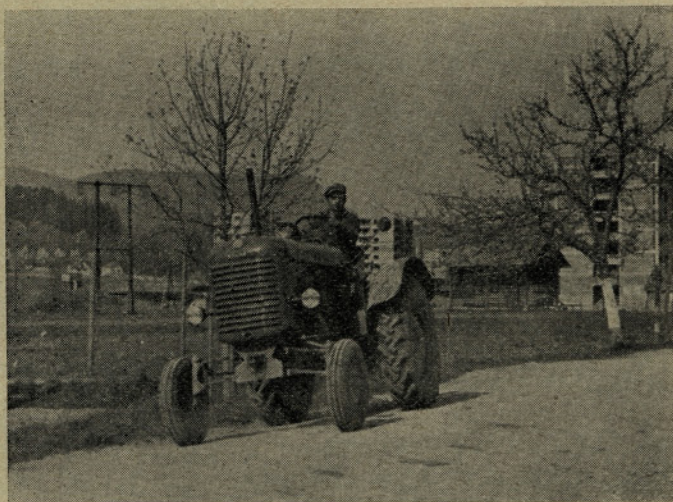
Kakšne so temeljne slabosti in težave, ki se z njimi borimo v predhodni dobi?

Nekatere zadruge nimajo dovolj dobro izvežbane kadra. Zavoljo tega je treba traktoriste nenehno usposabljanje in jim pomagati, da bodo dela strokovno pravilno opravljali in da bodo tudi temu primerno ravnali s stroji. Zavedati se je treba, da so stroji dragi, da so splošno ljudsko premoženje ter da bo vsak posameznik materialno odgovarjal, v kolikor se bo ugotovilo, da so stroji po njegovi krivdi ali po njegovi malomarnosti bili kakorkoli pokvarjeni.

S traktorjem sme upravljati le, kdor je za to kvalificiran in je tudi sklenil s področno KZ predpisano pogodbo o delovnem razmerju (Glej Okvirni pravilnik!). Prepovedano je, da bi si ta oseba z ali brez vednosti zadruga najela kakršnegakoli pomočnika! Bili so že taki in podobni primeri, vendar jih je treba onemogočiti, kajti tako ne bi bilo nikoli moč urediti vprašanja materialne odgovornosti. Zavoljo tega po našem mnenju tudi ni prav, da se za traktoriste javljajo ponekod tudi posestniki, ki jim delo na lastnem posestvu

Plug se v soncu leskeče... Traktorist KZ Šoštanj, Alojz Kavšak. V ozadju stolp nad jaškom velenjskega rudnika.

Kakor da je v očeh traktorista Franca Postraka (KZ Velenje) moč razbrati vprašanje: »Traktor je prvi člen v verigi popolne mehanizacije kmetijstva! Kdaj bomo za njim vrstili še druge člene, da bodo skupaj omogočili hmeljarjem vsestransko enako urejeno delo in življenje, kakor si ju že ustvarjajo velenjski rudarji?«

onemogoča, da bi lahko izvrševali delo tedaj, ko je treba traktor 100% uporabljati. Pri tem se lahko zgodi, da traktorji ne bodo 100% izkoriščeni. Temeljno načelo pa je, da je traktor 100% izkoriščen, to pomeni, da opravi 1000 ef. ur na leto. To je norma tega traktorja in to moramo tudi gospodarsko opravičiti. Zaradi tega je treba za traktoriste izbirati take ljudi, ki se bodo lahko ves čas resnično posvetili samo delu s traktorjem. Nemogoče je, da traktoristi izbirajo dela po pogodbah sami. Seveda je tudi nemogoče, da opravljajo dela tistim, ki niso sklenili pogodbe, po nižani ceni. Obveljati mora načelo, da se takim, ki letos niso sklenili pogodb, načeloma traktorske storitve z malimi traktorji ne opravljajo. Le, če je zmogljivost traktorjev takšna, da se lahko traktor izkoristi izven pogodbenih ur, torej tistim, ki niso sklenili pogodbe, tedaj se to lahko naredi, toda le s polno ekonomsko ceno za strojno uro!

Vodje strojnih obratov so ljudje, ki imajo izredno veliko odgovornost. Marsikje se te odgovornosti ne zavedajo, toda tu bo potrebna najstrožja disciplina. Malo hud izraz je, toda v neki meri bi lahko rekli, da mora biti disciplina pri traktoristih, ki zanjo odgovarjajo predvsem vodje strojnih odsekov, »vojaška«, pedantna in natančna na pol minute! Vodje strojnih obratov morajo v zadrugah večji del svojega časa posvetiti terenu samemu, torej tam, kjer traktoristi delajo, da jim lahko nudijo pomoč itd. Morajo biti ekspeditivni, pravilno razporejati delo. Zelo važno je, da se ne menjajo dnevno priključki po večkrat, temveč, da se zagotovi taka razvrstitev dela, da se priključek dlje uporablja. Gre namreč za čim večje ustvarjanje učinkovitih ur. Evidenca o opravljenem delu, uporabljenem gorivu in mazivu, sploh o stanju strojnega parka, mora biti najpopolnejša. Zavoljo tega so preskrbljeni vsi potrebni obrazci in vse ostalo, kar pa je seveda treba tudi natančno izpolnjevati.

V bodoče bo prav gotovo treba vse traktoriste, ki upravljajo s stroji, poslati v praktične krajše tečaje,

V ponazoritev članka »Ovenelost — nevarna glivična bolezen na hmelju« od inž. M. Kač, na strani 6 »Hmeljarja« številka 6/1958, prilagamo *Verticillium albo-atrum* Reinke et Berth v barvnem odtisu. Priloga je trajne vrednosti (in zelo draga)! Zavoljo tega jo skrbno shranite za potrebe, ko jo boste potrebovali!

skratka vse bomo morali storiti, da si pravočasno usposobimo strokovni kader.

Ker je mehanizacija zelo občutljivo vprašanje, kar zahteva natančnost, red in disciplino, tako v organizacijskem, kakor tudi v gospodarskem pogledu, se je Okrajna zadružna zveza v Celju odločila, da bo po svojih revizorjih specialno pregledala v letošnjem polletju vse strojne obrate, da ugotovi pravilnost in ekonomičnost izkoriščanja vsakega posameznika, za vsak posamezni traktor, da bi tako lahko upravičili zaupano nam mehanizacijo. Razumljivo je, da bodo kazenski ukrepi proti tistim, ki bi kakorkoli negospodarsko ravnali s stroji, ki bi kakorkoli poskušali oškodovati družbeno premoženje, neogibni in neusmiljeni! Toda ne gre za pretnje, gre za resnično pravilno oceno tako velike gospodarske akcije, kot je uvajanje mehanizacije na hmeljarsko področje. Gre za ugotovitev pomanjkljivosti, da jih bomo takoj poskušali reševati in jih tudi bomo zadovoljivo rešili. Vse to delamo le, da bi pospešili rast našega socialističnega kmetijstva. Prepričani smo, da bomo ob podpori vseh navedenih hmeljskih proizvajalcev tudi resnično uspeli.

(Glede na dejstvo, da nam je že uspelo zbrati večji del pravnih zapiskov o sodelovanju »zadruga—kmet« (kooperaciji) tudi v drugih predelih LRS, kjer so letos obnovili hmeljne nasade, bomo v eni prihodnjih števil »Hmeljarja« poskusili mimo načelnega in reportažnega obravnavanja tudi pravno orisati letošnje izkušnje teh novih oblik v naši kmetijski proizvodnji)

Urednik

V Zadreci dolini, blizu Kokarja, so za letos pod žičnice vsejale še nekaj pšenice. Nezaupanje? Kaj pa bodo porekli Polanci, savinjski hmeljarji, ki jim je hmelj u s o d a že blizu sto let?

Hmeljar — začetnik onstran Kokarja je za prvoletnik uporabil na polovici žičnice še preklje. Utemeljeno gospodarjenje!

Društvo traktoristov in kmetijskih strojnikov Celje

Izveček iz poročila predsednika upravnega odbora Društva traktoristov in kmetijskih strojnikov Celje tov. Fr. Jeraja na II. občnem zboru v Celju, 18. maja 1958

Društvo traktoristov in kmetijskih strojnikov Celje je še mlada organizacija. Ustanovljeno je bilo na ustanovnem občnem zboru dne 19. avgusta 1956. Kljub razmeroma kratkem času obstoja in številnim težavam, ki smo jih imeli v preteklem obdobju, beležimo lepe uspehe našega dela, ki so koristni tako za naše traktoriste in kmetijske strojnike, kakor za stvar napredka in socialistične izgradnje kmetijstva v celjskem okraju.

V društvo je včlanjenih 105 traktoristov in kmetijskih strojnikov. Od tega je 77 traktoristov, 18 vodij strojnih obratov pri kmetijskih zadrugah in 10 drugih tovarišev. To so torej do danes naši redni člani, ki so podpisali pristopne izjave. Nedvomno je naših sodelavcev mnogo več, to je onih, ki so nam pomagali v preteklem letu izvajati naš obširni program. Na današnji občni zbor smo povabili vse tovariše, ki se kakorkoli ukvarjajo s kmetijsko mehanizacijo, z željo in v prepričanju, da se bodo včlanili v naše društvo. Vse pogoje imamo, da se članstvo bistveno poveča, saj imamo v okraju okrog 275 aktivnih traktoristov in 27 vodij strojnih obratov. Apeliram na prisotne, da že danes v odmoru in po občnem zboru uredijo pri-

KG Radlje ob Dravi je že starejša (in zvesta!) hmeljarska postojanka. Zvedavi tovarišiči iz Maribora pripoveduje o hmeljarstvu v Dravski dolini strokovno vodstvo KG Radlje: Stefan Ekart, Albert Kobal ter direktor inž. Žarko Zigon.

Blizu Gornjega grada v novem hmeljišču, 18. maja, še o prekljah, kaj šele o žičnici, ni niti sledu.

Vse drugače je v hmeljišču KZ Stari trg pri Slovenj Gradcu — mlado in staro obnavlja nekdanje nasade.

stopne izjave, v kolikor že to niso storili, in da vključimo v društvo tudi tiste, ki še niso člani in danes niso prisotni.

Upravni odbor je imel 6 rednih in 5 izrednih sej. Na rednih sejah smo obravnavali največ zadeve za pripravo in izvedbo okrajnih tekmovanj traktoristov, republiškega festivala v kmetijskem strojništvu, za organizacijo tečajev za traktoriste-začetnike in druge, nadalje vprašanje tarifne politike in plač, organizacijske probleme, pridobivanje sredstev za finansiranje našega programa in drugo. Na izrednih sejah, ki so bile večjidel na terenu ob raznih tekmovanjih, pa smo obravnavali tehnično izvedbo tekmovanj.

Člani upravnega odbora so bili razen redkih izjem požrtvovalni in disciplinirani. Zaslužijo vso pohvalo za izvajanje akcij, morda pa nekoliko manj za udeleževanje sej.

Naše društvo je ob sodelovanju in pomoči Okrajne zadružne zveze Celje in Kmetijsko-tehnične komisije pri Okrajnem odboru Ljudske tehnike Celje organiziralo dne 14. julija 1957 okrajno tekmovanje traktoristov na posestvu Vrtnarske šole v Medlogu. Tega tekmovanja se je udeležilo le 25 traktoristov. Tovariši so se predvsem bali teoretičnega izpita. Ker je bila udeležba za naše sicer navadne razmere preslaba, smo organizirali na istem posestvu dne 28. julija 1957 drugo tekmovanje, ki pa smo ga vsled slabega vremena preložili. Popolnoma je uspelo šele tekmovanje dne 4. avgusta 1957, v Levcu pri Celju. To tekmovanje je bilo istočasno izbirno za poznejše tekme v republiški konkurenci. Udeležilo se je 59 tekmovalcev. Na nesrečo niso mogli nastopiti trije vsled pomanjkanja ustreznih parcel. Organizacija je bila po sodbi tekmovalcev, raznih zastopnikov in gledalcev, zelo dobra. Ob tej priložnosti se je tekmovalo le v oranju in spretostnih voznjah. Za prvo tekmovanje je društvo podelilo 5 nagrad v znesku 27.000 din, za drugo pa 16 nagrad v znesku 51.500 din. Prvič je prisostvovalo približno 150, drugič pa 500 gledalcev.

Za republiško tekmovanje je izpolnilo pogoje 9 najboljših, iz katerih smo formirali 3 ekipe, in ekipa,

ki je leto dni prej osvojila republiško prvenstvo na tekmovanju v Ptuj.

V Medlogu smo organizirali enotedenski tečaj za 16 najboljših traktoristov, to je za skupno 4 ekipe in 4 tovariše za rezervo. Na tem tečaju so traktoristi praktično trenirali in se usposabljali za teoretične izpite. Predavali so priznani strokovnjaki s področja agrotehnike, motoroznanstva in drugih panog kmetijske mehanizacije.

Naše društvo je aktivno sodelovalo pri pripravah in organizaciji republiškega festivala v kmetijskem strojništvu, ki smo ga organizirali v Celju v času prireditve »Celje 1957«. Morda ne pretiravam, če trdim, da smo nosili levji delež vseh priprav za ta festival.

Prvi dan je bilo posvetovanje traktoristov iz vse republike. Obravnavali smo vse probleme kmetijske mehanizacije, kvalifikacij, plač, pogojev dela in podobno.

Drugi dan je nastopilo iz vse republike 60 traktoristov v oranju, spretnostnih vožnjah in na teoretičnem izpitu. Naše društvo je zastopalo 14 traktoristov v 4 ekipah. Dosegli smo lepe uspehe, saj je zasedla naša druga ekipa v sestavi **Hren, Brglez, Lenič** prvo mesto in s tem že drugič zapovrstjo republiški prehodni pokal. Naša prva ekipa v sestavi **Dolinšek, Ograjenšek, Krošlin** je zasedla tretje mesto. Kot posamezniki so se naši traktoristi uvrstili takole: **Hren I., Brglez IV., Krošlin VI., Dolinšek VII., Kočevar IX.** mesto itd.

Tekmovalci so prejeli lepe nagrade, kot n. pr. Hren zlati plug in 20.000 din, Brglez 8.000 din, Krošlin 4.000 din itd.

Tretji dan smo organizirali parado kmetijske mehanizacije po celjskih ulicah, ki si jo je ogledalo nad 10.000 ljudi. Prikazali smo vse kmetijske stroje, ki prihajajo v poštev pri mehanizaciji kmetijstva v celjskem okraju. V veliki povorki se je zvrstilo nad 200 težkih in lahkih kmetijskih strojev.

Po poslovnih zvezah smo organizirali po dve sektorski konferenci s traktoristi in obravnavali sedanjo problematiko. Najbolj uspešne konference smo imeli v Žalcu in Konjicah, tako po vsebini, kakor tudi po udeležbi. V Žalcu, Šmarju pri Jelšah in Slovenskih Konjicah smo ustanovili društvene pododbore. V Celju in Mozirju takih pododborov še nimamo, ker je bila na konferencah vedno slaba udeležba.

V Vrbju je bil na našo pobudo organiziran 3-mesečni tečaj za vodje strojnih odsekov pri kmetijskih

Zlahka je zaobrnil traktorist **Stanko Knuplež** iz KZ Radlje ob Dravi. Vsa Dravska dolina noče zaostajati v kmetijski mehanizaciji.

Verjeli ali ne, pod vzpenjačo na Pohorje pri Mariboru, so novi hmeljniki

zadrugah. Tečaj je bil internatski in se ga je udeležilo 27 tovarišev. Na koncu so pri izpiti zabeleženi ti uspehi: 2 zadostna, 2 dobra, 10 prav dobrih in 4 odlični. Poleg rednih izpitov so vsi napravili še izpite za traktoriste — amaterje pred komisijo Tajništva za notranje zadeve, 18 tovarišev izpite za šoferje in 12 izpite za voznike motornih koles. Stroški tečaja so znašali din 944.000 in sta jih prispevala naše društvo in Kmetijska proizvodjalna poslovna zveza Žalec.

Naše društvo je dalo tudi pobudo in pomagalo organizirati 12 tečajev za traktoriste — začetnike. V vseh tečajih smo usposobili za upravljanje s traktorji in njihovimi priključki 433 začetnikov. To so bili večji del kmečki sinovi in tudi kmetje sami. Na teh tečajih smo obravnavali vse potrebne predmete za začetnike, ki so zajeli 120 praktičnih in teoretičnih ur. Taki tečaji so bili v Petrovčah, Žalcu, Sempetru, Preboldu, Gomilskem, Polzeli, Šmartnem ob Paki, Dobrni, Vinski gori, Vranskem, Šmarju in Konjicah. Naj omenim, da se je disciplinirano udeleževalo tečajev tudi 5 tovarišic. 80 udeležencev teh tečajev je pred komisijo Tajništva za notranje zadeve sprejelo vozniško amatersko dovoljenje in en tovariš poklicno dovoljenje. Stroški tečajev so znašali 1.025.000 din, krile pa so jih Okrajna zadrugna zveza, Kmetijska proizvodjalna poslovna zveza in kmetijske zadruge.

V Vrbju smo nadalje organizirali dva enomesečna tečaja za pridobitev kvalifikacije. Udeležencev je bilo skupaj 57. Od teh jih je uspešno napravilo izpit za kvalificiranega delavca — traktorista 43, trije so imeli prekratko delovno dobo, petim so manjkali razni drugi pogoji in šest je bilo nezadostnih. Ta dva tečaja sta stala 916.000 din. Sredstva smo zbrali pri kmetijskih gospodarstvih, kmetijskih zadrugah, Kmetijski proizvodjalni poslovni zvezi Žalec in pri ljudskih odborih.

V marcu t. l. smo 268 traktoristom — začetnikom prikazali traktor v prerezu. Prikazovanje je bilo v Vrbju, trajalo je 6 dni po 8 ur s predavanji priznanih strokovnjakov.

Za usposabljanje kadrov v pretekli sezoni smo torej precej storili. Gotovo pa je, da nas čakajo na tem področju še velike naloge. Mehanizacija kmetijstva se bo v bodoče še večala in potrebovali bomo še ljudi, ki bodo znali pravilno delati s temi stroji in ki bodo obenem tudi borci za socialistične odnose v kmetijstvu.

Savinjski golding in pivo skozi fotokamero

Trdovratnemu nevernemu Tomažu pove vse zaželeno o sistematični obnovi hmeljišč v okolici Maribora kmetijski tehnik KG Radvanje pri Mariboru Janko Glinšek. Doma je iz Šentilja pri Velenju. Njegov oče je hmeljar že drugega rodu, resda izven glavnega področja, Spodnje Savinjske doline, vendar že leta 1929 si je zgradil lastno sušilnico. Njegov sin Janko Glinšek se je torej s hmeljem spoznal že kot otrok. S sredstvi, ki mu jih nudi KG Radvanje, in v novih razmerah, bo vsekakor uspeval.

Uredniki — novinarji, zlasti velja to za moj primer, smo često v nemajhnih škripcih. Nenadoma se zgnetejo na uredniški mizi za prihodnjo številko prispevki, vsi brez ilustracij. Uredniški odbor pa neusmiljeno modruje: »Oprema glasila z ustreznimi ilustracijami, oziroma izpopolnitev številke z vmesnimi ponazoritvami, je zadeva urednika — novinarja! Sicer pa bo za junij prav in koristno, če v »Hmeljarju« prikažemo spomladanske opravke po hmeljnikih; izkušnje hmeljarjev v predelih, kjer letos obnavljajo nekdanje nasade in zlasti prikaze iz predelov, kjer so letos povsem na novo začeli hmeljariti. Pa še, kako je z mehanizacijo v praksi?«

Izkušnje so me izučile, da nisem nič kaj več razmišljal. Z avtomobilom sem obkrožil hmeljarski osredok, Savinjsko dolino. To pomeni, da sem s fotoaparatom v rokah preprečkal domala vse obrobne predele porečja Savinje, pa še predele ob Dravi in Mislinji... za tokrat! Pozneje pa seveda še Dolenjsko! Posnetke sem opremil z ustrezno razlago pod njimi in jih objavljam »v drobcih«!

V drobcih? Da! Taka je namreč zahteva smiselne razvstitve po vsem »Hmeljarju« in — če hočete tudi zahteva okusa!

Prav zavoljo tega je treba zbrati vse fotoposnetke, vključno z naslovno in zadnjo stranjo, obenem z razlagalnimi teksti pod njimi ter s temi vrsticami — v celoto, ki le taka nazorno pripoveduje in tudi nekaj pove!

Za tokrat le o novih hmeljnikih na Štajerskem! V julijski številki »Hmeljarja« pa bodo člani uredniškega odbora povedali, kaj so videli v Posavju in na Dolenjskem. Seveda z ustreznimi fotoposnetki!

Kje sem začel? Kaj bi se sprenevedal, pri Inštitutu za hmeljarstvo v Žalcu! Čemu neki le? Da si vtisnem v spomin rastno stopnjo rastline v tistem hmeljniku, ki se naj po njem ravna vsi hmeljarji, ki žele postati napredni! Torej, merilo za pot? Da!

V nedeljo, 11. maja letos, sem dopoldne najprej posnel Inštitutov hmeljnik in v njem napredna hmeljarja Filipa Završnika iz Zgornjih Grušovelj in Milana Krašovca iz Žalca. (Glej naslovno stran!)

Drugi dan sem nameraval presenetiti hmeljarje KZ Prebold, zjutraj, prav zarána, da se na svoje oči prepričam, kako je pravzaprav z »novim zlodejem«, s traktorjem, gre li v promet?

Pa? Objavljeni fotoposnetki so nemara kar zgovoren dokaz, da traktor ni več »zlodej«, marveč, da je le »pridna mašina«, ki vleče za 18 konj! Pa še pocieni je!

No, da ne bom ponavljal razlag pod fotoposnetki! Vendar nekaj moram le posebej zapisati. Direktor KG Radlje ob Dravi inž. Žarko Žigon mi je izpolnil željo in sestavil za objavo v »Hmeljarju« tole poročilo:

Od lani je v Zgornji Dravski dolini znova nekaj več slišati o obnovi hmeljarstva. Kdor ne pozna razmer, bi utegnil pomisliti, da je želja za obnovo le posledica ugodnih cen, ki jih napovedujejo hmelju še za daljše obdobje, oziroma povpraševanje za našim hmeljem na svetovnem trgu. Sicer pa je res in prav, da kmetovalci sadijo le, kar se jim izplača!

Kdor želi upravljati s proizvodnjo večletnih poljščin, kot je hmelj, mora prav dobro spoznati vse naravne pogoje, ki jih ta rastlina zahteva, oziroma, ki ji najbolj ustrezajo. Če upoštevamo naravne pogoje v Zgornji Dravski dolini in dosedanje izkušnje, smemo mirno pričakovati tudi pri nas dobre in trajnejše uspehe.

Le tako moramo ocenjevati obnovo hmeljarstva na našem področju. Po ustnem izročilu so hmelj na nekdanjem marenberškem polju, zdaj okolici Radelj, prvič zasadili že leta 1901. Za tretji letnik so postavili tudi žičnico. Hmelj se je začel na moč razširjati po vsej okolici, tako, da je pred drugo svetovno vojno zajel že površino blizu 70 hektarov. S tem so naši predniki ustvarili močno postojanko hmeljske proizvodnje.

Kakor domala povsod, ugotavljamo tudi v hmeljarstvu na našem področju posledice druge svetovne vojne. Nemci so se verjetno in upravičeno dobro za-

V vsestranski uspeh so prepričani kmetijski izvedenci v Slovenskih Konjicah (z leve na desno): Stanko Žmavcer, Meda Zuraž, Jure Zidanšek in Tone Pugelj. V ozadju konjiški vinogradi.

»Prav vsem novim hmeljarjem, kjerkoli v naši državi so in bodo začeli z zahtevnim pridelovanjem hmelja, iskreno želimo enake uspehe, kot jih ima Savinjska dolina. Naša skupnost omogoča slehernemu delavcu, ne glede na kraj in začetek, za vloženo enako delo enako plačilo! Toda, preden smo priborili savinjskemu goldingu svetovni sloves, je minulo skoraj — 100 let! Pogum pa vsekakor velja!« pravi stari veščak — savinjski hmeljar Jože Jelovšek iz KZ Petrovče in skrbno urejuje, potem ko je s spomladanskimi opravki v svojih hmeljiščih že zaključil, še »pritikline« doma in v bližini doma, kar prav tako zahteva nemoteno sodobno pridelovanje hmelja.

vedali nevarnosti slovenskega tekmeča, hmeljarja izven »tretjega rajha«! Zavaljo tega so ukazali zmanjšanje hmeljišč na šestino! Naši kmetovalci pa so se morali znova ukvarjati le s pridelovanjem žit in krompirja, kar je okupatorju najbolj ustrezalo. V Zgornji Dravski dolini je ostala le neznatna površina hmeljišč 7 hektarov.

Po osvoboditvi, leta 1955, je po arondaciji obdelovalne zemlje nekdanjih zemljiških veleposestnikov prevzelo hmeljske površine na novo ustanovljeno Državno posestvo Marenberg, zdaj Selekcijško posestvo Radlje ob Dravi. Učvrstitev posestva, to je ureditev agrokompleska, kolobarja in organizacija dela v proizvodnji, je trajala več let, saj je posestvo iz prevzetih 1.500 parcel zožilo 180 ha obdelovalne zemlje na večje komplekse, ki ustrezajo zahtevam sodobnega kmetovanja.

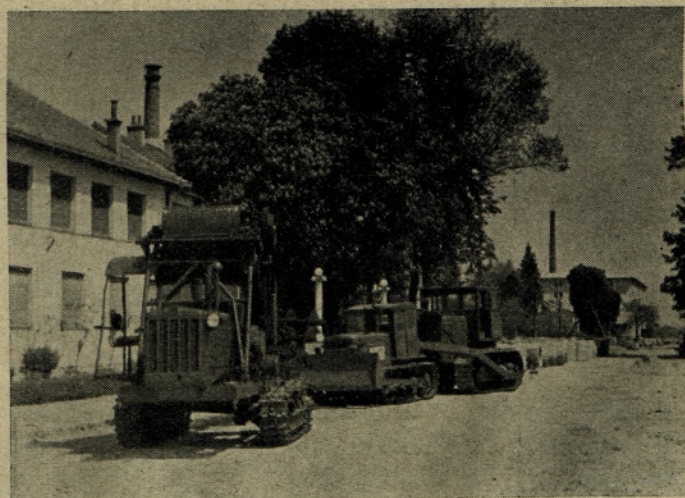
V prvih letih po drugi svetovni vojni še nihče ni razmišljal o kakem večjem razširjanju hmeljskih nasadov pri nas. Tudi dosedanje nasade so oskrbovali le komaj zadovoljivo. Nasadi so bili tudi zelo neenake starosti, še zdaj sta dve parceli stari nad 20 let, in le 1.20 ha so izločili in na novo posadili. Prav zaradi tega so se tudi povprečni pridelki na hektar spreminjali iz leta v leto, kar je razvidno iz te tabele:

Leto	Hmeljišča v ha	Število sadik	Skupni pridelek v kg	Pridelek na ha v kg
1953	7,04	35.061	11.409	1.620
1954	7,04	35.061	8.975	1.275
1955	6,69	33.450	6.917	1.034
1956	6,69	33.450	8.457	1.264
1957	6,69	34.098	8.196	1.225

Kmetijska proizvodna poslovna zveza Žalec, gospodarsko združenje vseh tistih KZ, kjer večidel pridelujejo hmelj, strokovno organizira, usmerja in sodeluje (v kooperacijah raznih oblik) z vsemi pridelovalci hmelja LR Slovenije. — Brez moderne živinoreje bo proizvodnja hmelja opešala! Zavaljo tega bo treba izrojene pasme na hmeljarskem področju čimprej zamenjati z vsestransko bolj donosno sivorjavo pasmo. V letu 1958 bo KPPZ Žalec posredovala KG in zasebnim kmetovalcem blizu 150 sivorjavih krav in teličk. (Fotoposnetek prikazuje skupino kmetov KG Griže pri prevzemanju pravkar prispelih pošiljk na železniški postaji Žalec. Prvi z desne strani je vodja kmetijske pospeševalne službe pri KPPZ Žalec, inž. Stane Marovt.)

Leta 1953 je nov nasad zelo dobro obrodil. Pozneje pa so starejši hmeljniki začeli na moč pešati. Zadnji dve leti smo morali začeti z načrtno agrotehniko. Zaznavno nam je priskočil na pomoč s strokovnimi nasveti po svojih strokovnjakih Inštitut za hmeljarstvo v Žalcu. Uporabo umetnih gnojil smo povečali od prejšnjih 300 na letošnjih 2.500 kg na hektar.

Kljub starosti nasadov pa smo pridelek uspeli obdržati še kar na zadovoljivi stopnji. Po nasvetu Inštitutnih strokovnjakov smo uporabili tudi vsa nasvetovana zaščitna sredstva in peronospora našim hmeljnikom ni kaj zaznavneje škodovala. Tudi rdečega pajka smo pravočasno zatirali. Leta 1955 pa sta naše nasade precej prizadela toča in suša in količinski ter hektarski pridelek precej zmanjšala.

Kmetijska proizvodna poslovna zveza Žalec sodeluje tudi pri obsežnih melioracijah in regulacijah porečja Savinje, ki naj omogočijo moderno kmetovanje prihodnjim rodovom. (Fotoposnetek prikazuje nove buldožerje za Vodno skupnost »Savinja« na železniški postaji Žalec.)

Za hipec se pomudimo še pri hmeljarjih — cicibanih! Medtem ko se Karnerjev Jožek v hmeljišču KZ Stari trg pri Slovenj Gradcu obnaša pred fotokamero, kakor da se zaveda, da je nekako še v napoto pri delu... zatrjuje Puncerjev Franci v hmeljniku KG Šalek, da že zna »žnurati« za prvoletni nasad... a »mali hajduk« Cenek Slokan iz Braslovč meni, da je očetu za delo v hmeljniku treba odnesti še en bokal krepilne pijače.

Nenehno izboljšavanje kakovosti pridelka pa le lahko omenjamo v naš prid.

Leto	I. vrsta		II. vrsta		III. vrsta		IV. vrsta	
	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%
1953	915	8,2	6.929	60,7	3.565	31,1	—	—
1954	3.439	38,3	4.724	52,6	812	9,1	—	—
1955	5.214	75,3	1.647	24,0	56	0,7	—	—
1956	6.464	76,44	1.992	23,56	—	—	—	—
1957	7.104	86,7	1.092	13,3	—	—	—	—

Posestvo Radlje ob Dravi ima lastno hmeljsko sušilnico v nekdanjem poslopju samostana. Stavba sicer še ustreza svoji nalogi, vendar smo bili primorani začeti s temeljito obnovo oziroma preureditvijo kurilnih

peči. Skupno razpolagamo s sušilno ploskvijo 80 m², za obratni prostor pa s površino 1.850 m².

Da bi zmogli modernizirati naš kmetijski obrat, smo začeli s specializacijo proizvodnje. Zaradi sestava obdelovalnih površin prevladuje poljedelska proizvodnja s krmnimi žiti, krompirjem in drugimi krmnimi rastlinami. Odlične klimatske in talne razmere pa nam omogočajo preusmeritev proizvodnje tudi v pridelovanje hmelja, ki postaja pri nas pomembna poljščina. Obnova je seveda neogibna in že letos smo obnovili nasade na 10 hektarjih. Hmelj bomo napeljali na žico po angleškem načinu, »v krono«. Glede na dejstvo, da tudi v Dravski dolini uvajamo zlagoma obdelovanje s strojem, smemo upravičeno pričakovati, da bo obdelovanje v hmeljiščih pri nas s konji kaj kmalu odmrlo.

Zavedamo se, da smo prevzeli veliko nalogo. Pogum pa nam krepí tudi nenehno povečevanje števila goveje živine in moderniziranje oskrbe. S tem smo hmeljiščem zagotovili v prihodnosti dovolj humusa. Po planu nameravamo hmeljišča še razširiti, skladno s splošnim perspektivnim planom v kmetijski proizvodnji.

Moj pomenek z delovodjem KG Radvanje pri Mariboru, Jankom Glinškom je trajal kar čedno uro, morda dve. Da izluščim iz njega skrajšano vsebino!

Kmetijsko gospodarstvo Radvanje je bilo ustanovljeno konec leta 1952, po splošni reorganizaciji kmetijskih delovnih zadrug. Upravlja ga mlad kolektiv, ki mu načeluje direktor Stane Cebe. Na posestvu se ukvarjajo predvsem z živinorejo, s poljedelstvom in z vrtnarstvom, stranski panogi pa sta še sadjarstvo in vinogradništvo. Lani so proizvodnjo preusmerili večji del v pridelovanje semenskih žit, semen raznih okopavin in trav. Na moč lepo so uspeli s proizvodnjo semenske kolerabe. Letos pa so se odločili, da bodo zlagoma, do leta 1961 posadili s hmeljem 15 hektarov.

Hmelj so v okolici Maribora pridelovali že pred prvo svetovno vojno, vendar so ga zavoljo gospodarske krize po vsem svetu okoli leta 1930 povsem opustili. Po podatkih so hmelj zasadili najprej leta 1912 na Betnavi in blizu Hoč. Na hmeljiščih, kjer ga načrtuje zdaj posestvo Radvanje kar za 15 ha, pa je zasadil hmelj takoj po vojni posestnik Jurkovič in baje dobro uspeva.

Vsem Slovencem znan in priljubljen Frane Milčinski — Ježek se je med nedavnim zdravljenjem v Laškem zapletel z enim najstarejših delavcev Pivovarne Laško v takle pomenek:

Ježek: »Zase verujem ‚Hmeljarju‘! V moje srce pa je vendarle kanil dvomček, ali bomo to silovito hajko kaj zaznali na boljši kakovosti piva?«

Pivovarski veščak: »I, seveda! Kolektiv pivovarne Laško je vendar sklenil veliko pogodbo o sodelovanju s savinjskimi hmeljarji! Malo potrpljenja, vendar začetek je že tu: GOLDING PIVO, JUBILEJNIK!«

Ježek: »All right! Styrian Golding Hops!«

Za letos so s saditvijo hmelja že zaključili prvi del, to je posaditev na 5,15 ha. Uporabili so 25.884 sadežev. Inštitut za hmeljarstvo v Žalcu je dobavil 5.200 hmeljskih sadik, ostale pa kmetijska zadruga Ponikva pri Žalcu. Seveda so za vso površino zgradili žičnico, razdalja pa je po napotkih Inštituta 2×2 metra.

Kmetijsko gospodarstvo Radvanje ima 346 ha, od tega njiv 156, travnikov 36, sadovnjakov 9, vinogradov 8, pašnikov 35, nerodovitne zemlje 13 in gozdov 86 hektarov. Parcele so večji del že arondirali v zajetne komplekse. Na posestvu so vzredili 165 glav goveje živine, od tega krav — molznic 115 (dve tretjini rodovniških) in 50 mlade živine.

Spet drugače je bilo v Slovenskih Konjicah. To se pravi, moje želje so bile bolj zajetne kot drugje! Področje Slovenskih Konjic je sicer neposredni sosed Savinjski dolini, vendar pa je na splošno manj znano, da imajo Konjičani ne prav prijetne spomine na svoje hmeljarjenje pred drugo svetovno vojno. Sicer pa, naj sami spregovore!

Letos spomladi je ob cestah okoli Slovenskih Konjic na mah zraslo precej drogov za hmeljske žičnice. Spet »izvoz« v Savinjsko dolino? Ne! Tokrat so drogovi ostali doma, v Konjicah, kjer jih bodo odslej uporabljali — kakor v Savinjski dolini. Marca so namreč okrog Konjic postavili prve žičnice, v čast naprednejših konjiških kmetovalcev, obenem pa, kajpak, v spotiko zlo — in dobrohotečim ogledovalcem!

Konjiški okoliš je izrazito sadjarsko-vinogradniški. Zvoljo tega mnogi trdijo, da bo hmelj tem intenzivnim kulturam le nekaj pastorek! Temu pa ni tako! Resda zahteva stanje hmeljnikov temeljito obnovo, vendar, če primerjamo letne obračune vinogradniških z letnimi obračuni hmeljarskih posestev, bomo zlahka zaključili, kdo med njimi gospodari uspešneje! To je vsekakor med glavnimi nagibi, da so tudi Konjičani znova začeli hmeljariti.

Najbolj udarna so vprašanja, če naravni pogoji konjiškega področja ustrezajo zahtevam hmelja, oziroma, če bo hmelj sploh uspeval? Na ta vprašanja nam preteklost takole odgovarja:

Hmelj je na njivah, kjer so letos postavili nove žičnice, prav dobro obrodil že pred prvo svetovno vojno. Verjetno je prvi nasadil hmelj na konjiškem področju takratni tujerodni veleposestnik Windischgraetz. Po prvi svetovni vojni se mu je pridružil še enak zemljiški mogotec Posek na sedanjem Selekcijem posestvu Loče. Posek pa je moral hmeljkaj kmalu povsem opustiti, ker mu je preslabo uspeval zvoljo visokega nivoa podtalne vode. Windischgraetzu je šlo bolje, hmeljišča je razširil kar na 10 hektarov! Njegova hmeljišča so bila v Špitaliču in na Senožetu pri Žičah. Zgradil je blizu hmeljišč lastno sušilnico. Suh hmelj pa je ta tujerodni zemljiški veljak prodajal oholo, mimo takratnega Hmeljarskega društva v Žalcu, včasih njemu v brk!

Razumljivo, da so ti uspehi vzpodbudili tudi tadanje slovenske naprednejše kmete. Med prvimi sta uvedla hmelj v svoj kolobar kmeta Franc Satler iz Draževasi in Karel Zidanšek iz Špitaliča. Ta dva sta ga leta 1927 nasadila vsak že po blizu 4.000 sadežev. Onadva in drugi so hmeljarili po vzgledu Windischgraetza in — trud ni bil zaman! Hmelj je rasel in rodil! Cena je bila takrat ugodna, da je hmelj postal najbolj zaželena poljska kultura! Finančni uspeh drugoletnika (leta 1928 je bila cena 125 dinarjev za kg!) je bil tak, da so naslednje leto vključili v hmeljišča še nekako 10 hektarov njiv. Seveda ni bilo nikakega strokovnega vodstva, le cena je bila zapeljiva! Kmetje

so hmeljišča oskrbovali kot vrtove, zalivali so jih z gnojnico, pozno zvečer in ponoči, čeravno so zvoljo nočnega dela morali »porabiti v vzpodbudo« prenekateri pútrh odličnega konjiškega vina...

Hmelj se je bohotil, da je bilo le-kaj!

Težave pa so se porajale pri sušenju in prodaji hmelja. Sušilnic ni bilo. Konjiški kmetje so prosili pomoči sosedne hmeljarje, seveda so le-ti sušili najprej svoj pridelek, šele potem njihovega. No, pa je večji del hmelj posušil le še pravočasno. Enako kot s sušenjem je bilo s prodajo suhega hmelja s konjiškega področja. Če ga je v Žalcu nudil na prodaj Konjičan, ga je takoj izdala njegova značilna govornica, dialekt, in že je bil hmelj pri neusmiljenih kupcih in prekupčevalcih manj vreden. Konjiški hmeljarji so uporabljali prevaro; po svojih »sorodnikih« iz Savinjske doline so ga prodajali kot savinjski hmelj — nekaka zvrst tihotapstva!

Bili so tudi primeri izrazitega izsiljevanja. Sosedni lastniki sušilnic so zahtevali od konjiških hmeljarjev svež hmelj za polovično ceno, sicer jim ga niso bili pripravljene posušiti, ali pa so ga prevzemali toliko pozneje, da se je hmelj zaradi vlage že »vžgal«. Pred nevarnostjo tolike škode je marsikak konjiški hmeljar klonil... In tako dalje, in tako dalje.

Skratka, preden so konjiški hmeljarji začeli graditi lastne sušilnice, je cena hmelju toliko padla, da se hmeljarjenje nikakor ni izplačalo, v kolikor so lahko hmelj sploh prodali... Jeseni naslednje leto so zapele po konjiških hmeljnikih rovnice in krampi in hmelj, ki je tudi konjiškemu kmetu obetal lepšo bodočnost, je izginil čez noč...

Zdaj, skoraj po 30 letih se je marsikaj spremenilo. Pridelovanje, preskrbovanje, sušenje in trgovina! Skrb za organizacijo pridelovanja in trgovino je prevzela družba in konjiški kmetje so letos spomladi znova začeli pridelovati hmelj v hmeljarskih skupnostih. Na področju Kmetijske proizvodne poslovne zveze Slovenske Konjice so kmetje ustanovili tri hmeljarske skupnosti s skupno 25 hektarji, Kmetijsko gospodarstvo Slovenske Konjice pa 7 hektarov.

Tako! Fotoreportažo o spomladanskih opravljenih delih zaključujem za to pot, obenem s poudarjeno enako željo, kot jo je izrazil napredni hmeljar **Jože Jelovšek** iz KZ Petrovče: »Vsem slovenskim hmeljarjem želi Hmeljar proizvodno poletje 1958 brez težav in ovir, na jesen pa zmagovito obiranje!«

Jaka Slokan

Inž. Stane Marovt:

Gradimo gnojišča!

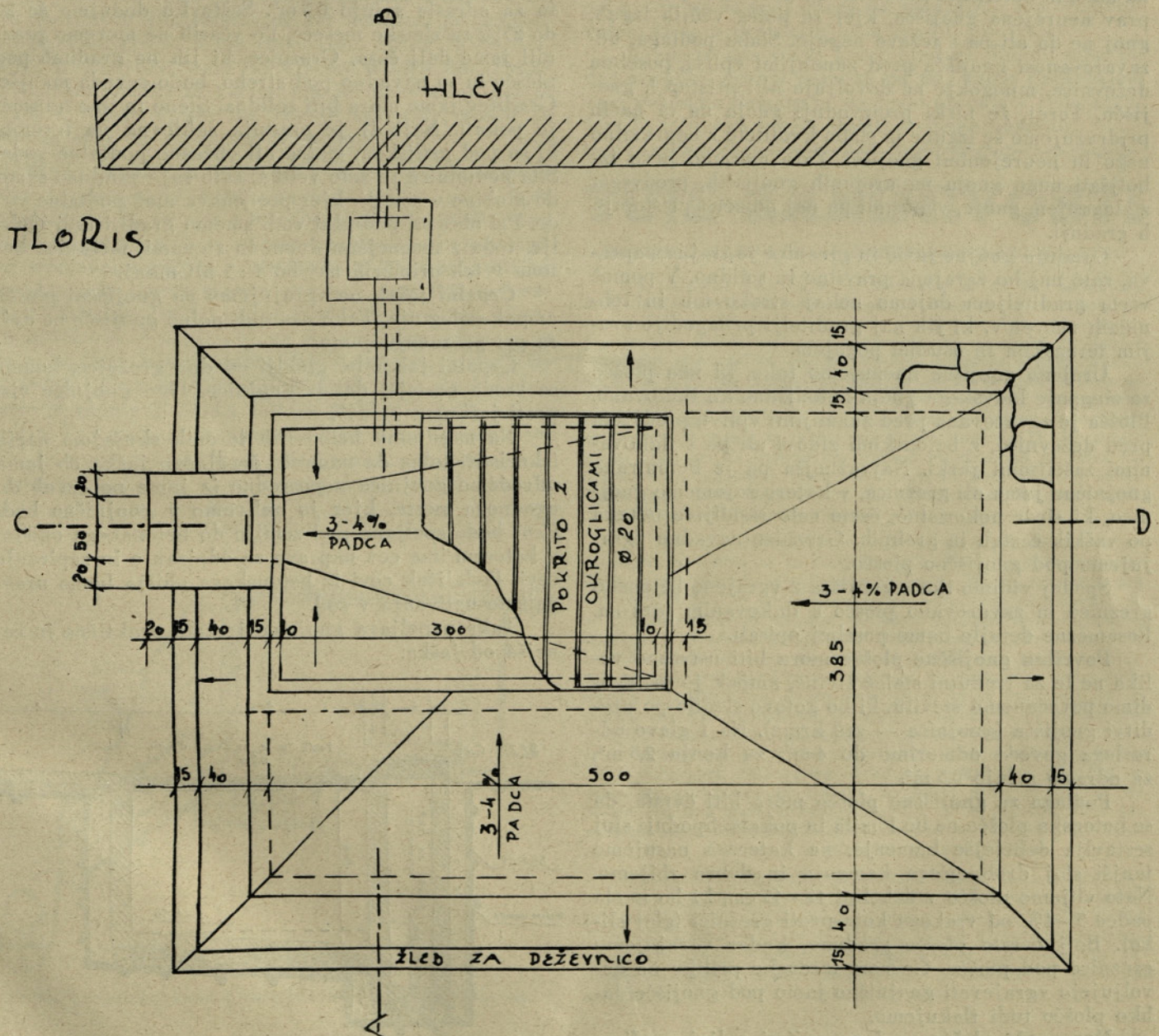
Urejeno gnojišče z gnojnično jamo je objekt, ki bi ga danes v pospešeni kmetijski proizvodnji moralo imeti vsako kmečko gospodarstvo. Na nesrečo pa temu ni tako. Ne samo v obrobni predelih hmeljarskega področja, temveč tudi po osrednji, naprednejši Savinjski dolini so mnoga gospodarstva, ki teh objektov nimajo, ali pa imajo gnojišča neurejena in neizkoriščena. Še več, kljub zahtevi sodobnega kmetovanja se večina takih zaostalih kmetovalcev še ni odločila za tovrstno gradnjo, niti ne moremo ugotoviti kaj posebnega zanimanja. Resno jim svetujemo, da uvidijo važnost in korist te in enakih gradenj ter da jih več ne odklanjajo!

Ker bo do preobrata gotovo prišlo in, ker ni za gradnjo gnojišča in greznice nobenih posebnih ovir, bi radi s tem sestavkom pospešili odločitev in pomagali s strokovnimi ter tehničnimi napotki vsem, ki bodo že letos gradili.

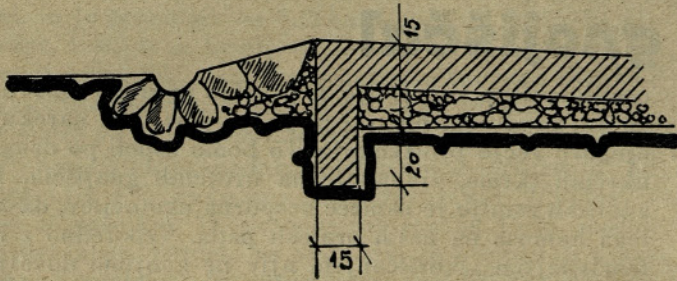
Na urejenem gnojišču bomo pridelali več gnoja in boljše kakovosti! Da pa je zadostno gnojenje temelj vsem kmetijskim panogam, ni treba posebej poudarjati. Moramo pa le podkrepiti čedalje večjo važ-

nost humifikacije zemlje, t. j. večjo uporabo osnovnih gnojil, predvsem hlevskega gnoja, kar nam narekuje njegovo večjo proizvodnjo. To bomo uspeli po drugih ukrepih (krma, živina) le na urejenih gnojiščih. Po analizah zemlje je namreč nesporna ugotovitev, da zaloga humusa na naših ornicaх pada. Vzporedno z intenzivnejšim izkoriščanjem njiv ne gnojimo dovolj s hlevskim gnojem, ki je naš glavni, temeljni gnoj. Posledic tega dejstva ne bomo navajali, ker so vsakemu kmetovalcu znane. Najbolj občutno bi bilo prizadeto hmeljstvo, ki zahteva za visoko in kakovostno proizvodnjo humuzne zemlje. Že lanska analiza savinjskega hmelja pove, da je padla količina koristnih smol, za kar iščejo strokovnjaki vzrok v padanju humusa v hmeljiščih.

V tem sestavku ne bomo razpravljali o vprašanju večje proizvodnje hlevskega gnoja, ker je reševanje vezano s pridelovanjem krme in z razvojem živinoreje. Želimo le opozoriti kmetovalce, kako bomo to količino gnoja, ki ga nam sedanje število živine s sedanji prehranbenimi pogoji daje, ohranili in mu povečali kakovost ter s tem tudi učinek.

Tloris sodobno urejenega gnojišča za manjše posestvo.

Varovanje gnojiščne plošče s tlakovanim zaščitnim jarkom ali »muldo«.

Za boljšo nego hlevskega gnoja na urejenih gnojiščih!

Od vseh ukrepov za boljšo nego hlevskega gnoja naj omenim samo **zlaganje gnoja**. To delo je temeljno za pravilno oskrbovanje. Redko namreč naletimo na gnojišče, kjer bi bil gnoj zložen. Gnoj je nametan malomarno, največkrat po celem gnojišču. Tako »negovan« gnoj nepravilno dozoreva, se prekomerno zageva, »gori«, skratka, gnoj bo nekvaliteten, vrh tega, da ga bo seveda mnogo manj. Učinek takega gnoja bo mnogo manjši, kakor učinek pravilno zloženega gnoja, ki je dozoreval pod pravimi pogoji. Tako se dogaja na mnogih betonskih gnojiščih. Še gršo sliko pa nudijo prav neurejena gnojišča, kjer se poleg večjih izgub, gnoj ne da ali pa s težavo neguje. Slaba podlaga, nezavarovanost gnojišča pred zunanji vplivi, posebno deževnice, mnogokje ne dovoljuje niti pristop h gnojišču. Torej, že nizki proizvodnji gnoja na ta način pridružujemo še izgube in slabo kvaliteto z nepravilno nego in neurejenimi gnojišči. Zato moramo prvo izboljšati nego gnoja na urejenih gnojiščih, predvsem z zlaganjem gnoja, vsi ostali pa naj odločno pristopijo h gradnji.

Gradnja gnojne jame in greznice je trajna naprava, zato naj bo zgrajena pravilno in solidno. V pomoč vsem graditeljem dajemo nekaj strokovnih in tehničnih nasvetov, ki jih naj graditelji prilagodijo svojim terenskim in ostalim pogojem.

Urejeno gnojišče imenujemo tako, ki ima ploščo za zlaganje hlevskega gnoja betonirano ali tlakovano. Plošča je zavarovana pred zunanjimi vplivi, predvsem pred deževnico, z betonskimi zidovi ali pa s tlakovanimi zaščitnimi jarki. Najvažnejša pa je betonirana gnojnična jama ali greznica, v katero zajamemo gnojnico, ki sicer nekoristno, često celo škodljivo odteka po vaških cestah in grabnih. Greznico navadno vgrajujemo pod gnojiščno ploščo.

Spodaj vidimo tloris gnojišča z vgrajeno betonsko greznico in zavarovano ploščo s tlakovanim jarkom. Posamezne detajle bomo posebej opisali.

Površina gnojiščne plošče mora biti ustrezno velika ne le za trenutni stalež živine, ampak jo prilagodimo povečanemu številu, ki bo gotovo sledilo po ureditvi gnojišča (gnojnica — vrč krme). Na 1 glavo odraslega goveda odmerimo do 4 m², za konja 2,5 m², za odraslo svinjo 0,5 m².

Podlaga za gnojiščno ploščo mora biti čvrsta, da se betonska plošča ne bo lomila in pokala. Spodnji sloj sestavlja debelejšje kamenje, na katerega nasujemo tanjši sloj drobnejšega kamenja in dobro zbijemo. Nato vlijemo ploščo v debelini 12—15 cm, ki bo imela padec 3—4% od vsakega kota proti greznici (glej sliko). Bolj čvrsto ploščo gradimo, kadar vgrajujemo greznico pod ploščo. Če nam terenske prilike ne dovoljujejo vgrajevati gnojnično jama pod gnojišče, lahko ploščo tudi tlakujemo.

Varovanje plošče pred zunanjimi vplivi uredimo tako, da ali zgradimo betonski zid z dovolj širokimi

odprtini za prehod voza ali pa s tlakovanim zaščitnim jarkom oziroma »muldo«. Bolj priporočamo zaščitni jarek zaradi pocenitve gradnje, zaradi praktičnega dovoza in odvoza gnoja in ker na taki plošči moramo gnoj zlagati, kar vpliva, kakor smo že omenili, odločilno na pravilno dozorevanje gnoja.

Ugovor, da bi kokoši preveč raztrosavale ni dovolj utemeljen, ker zloženi gnoj kokoši ne morejo brskati. Sicer pa lahko naloženi gnoj začasno zavarujemo z deskami, ki jih prislonimo h kolom, za katere smo v okviru plošče vgradili ustrezne luknje. V kolikor pa vztrajamo pri betonskem zidu, ne bomo gradili visokih in masivnih, ki napravijo gnojišče nepraktično. Dovolj visoki bodo do 0,50 m.

Gnojnično jama gradimo tja in tako, kot nam narekuje teren. Če nam teren dovoljuje, se odločimo najprej za greznico pod gnojiščno ploščo. Iz več razlogov. Pocenili bomo gradnjo. Zajeli bomo v jama tudi hranljive snovi, ki se po dežju izpirajo iz gnoja. Sicer se izgubijo in odtečejo z deževnico. Gnoj se bo pravilno odcejel in enakomerneje dozoreval. In na kraju, gnojnica v jami pod ploščo bo že več ali manj dovolj razredčena za takojšnjo uporabo.

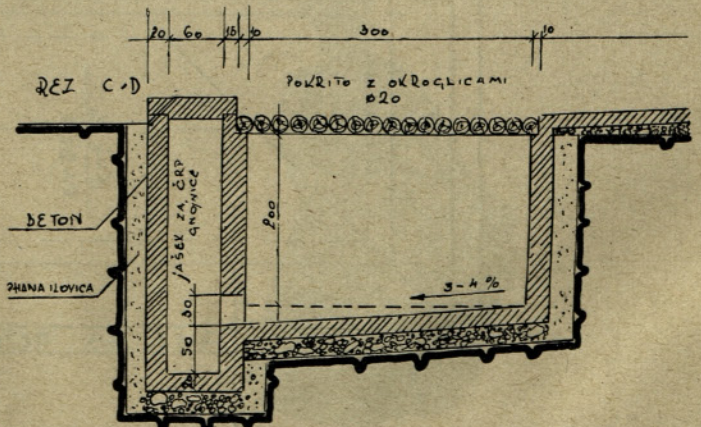
Pri gradnji greznice moramo prvo upoštevati velikost oziroma določiti kapaciteto jame. Na eno odraslo govedo (500 kg) računajmo 2 m³, za konja 1 m³ in za odraslo svinjo 0,5 m³. Seštevku dodajmo še 20 do 25% za zimske mesece, ko včasih ne moremo prazniti jame dalj časa. Greznice, ki jih ne gradimo pod ploščo in so navadno pod streho, bodo seveda manjše. Graditev jame mora biti solidna. Stene in dno ne smejo pokati. Najbolj je gradnja zahtevna na terenih, ki so pod pritiskom stalne ali občasne podtalne vode. Sila podtalnice je zelo velika, zato raje gradimo samo do globine v zemlji, kjer prenehava moč podtalne vode. Pri občasni podtalni vodi smemo graditi tudi globlje, toda z močnejšim dnom in stenami, mešanica betona v teh primerih naj bo 1 : 3 ali manj.

Črpalni jašek ne vgrajujemo na gnojiščni plošči, ampak poleg nje. Tako nas tudi polno gnojišče ne ovira pri praznjenju jame.

Črpalni jašek bo globlji od dna greznice, kamor se vseda gostejši del iz gnojnice. Dno gnojnice visi proti jašku za 3—4%.

Na nagnjenih hribovitih terenih skušajmo nagib izkoristiti tako, da namesto črpalnega jaška ob jami, odvedemo gnojnico neposredno iz jame po ceveh do ugodnega mesta, kjer jo nalivamo v gnojnično kad. Cevi bodo speljane pod zemljo do betonskega ohišja, v katerem ima cev napravo za odpiranje in zapiranje cevi. Podaljšek cevi iz betonskega ohišja bomo uravnali do nalivanja v sod.

Taka napeljava gnojnice je zelo praktična in cenejša od jaška.

Prerez gnojnične jame s črpalnim jaškom.

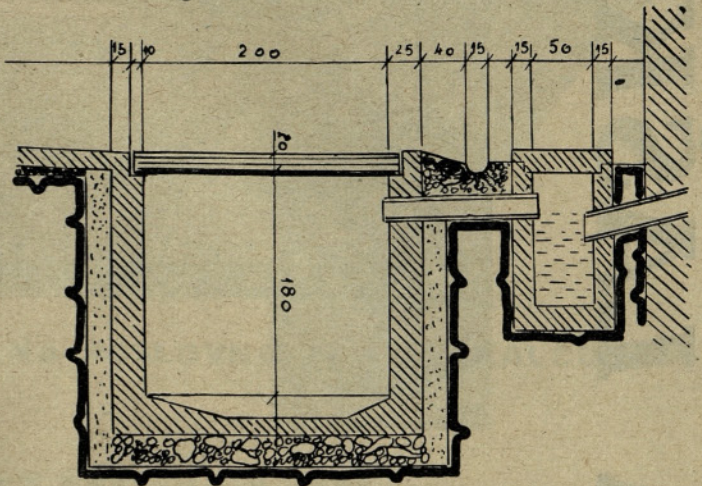
Pri dovodu gnojnice iz hleva v greznico ne smemo pozabiti na sifon oziroma prečiščevalni jašek. V njem se usedajo odpadki, ki jih gnojnica nosi s seboj iz hleva in bi mogli hitro zamašiti cevi do greznice. Češče čiščenje voda bi bilo zamudno, včasih pa tudi težavno. S sifonom preprečujemo tudi vračanje smradu iz greznice po ceveh nazaj v hlev. Zato mora biti ustje dovoda gnojnice v sifon nižje od odvoda iz sifona naprej v gnojnično jamo. Dovodna cev v sifon je tako vedno zaprta in smrad se ne more vračati v hlev. V ta jašek se torej odlagajo odpadki, zato moramo sifon od časa do časa, po potrebi, očistiti.

Pri lokaciji, kam in kako si bomo zgradili gnojišče, moramo upoštevati praktičen dovoz gnoja iz hlevov in odvoz iz gnojišča. Vsak teren zahteva drugačno odločitev. Ne smemo pa zanemariti higiensko plat, da pred stanovanjsko hišo gnojišča ne bomo gradili.

Za pospešitev odločitve in podkrepitev upravičenosti te gradnje dodajamo še kratek račun. Naše srednje veliko posestvo s 6—7 ha obdelovalne zemlje bi naj v perspektivi gojilo 6—7 odraslih govedi (5 velikih, 2—3 manjše), 1—2 konja in 6 odraslih svinj. Za tako število živine bi si kmetovalec zgradil gnojišče z okrog 32 m² veliko ploščo in do 22 m³ veliko gnojnično jamo. Za tako gnojišče bo porabil materiala za 120 do 125.000 din, računajoč ves material po približnih dnevnih cenah. Delo računajmo okrog 35.000 din. Torej bi gnojišče stalo od 155 do 160.000 din. Praktično bodo stroški za večino kmetovalcev nižji, ker si gramoz, pesek, opaže itd. ceneje nabavijo, kakor je dnevna cena za gradbena podjetja.

Kako in kdaj si bomo povrnili stroške za to gradnjo? Letna proizvodnja hlevskega gnoja bo na tem posestvu 75 do 80 ton v vrednosti 150 do 160.000 din. Z urejenim gnojiščem smemo računati najmanj 10% več očuvanega gnoja, v vrednosti 15.000 din. Tudi na povečanje kvalitete smemo pripisati vsaj 5% v vrednosti 7.500 din. Toliko naj bi pridobili na gnoju, skupno 22.500 din. Mnogo več pa na gnojnici, ki nam je do sedaj brez koristi otekala. Letna proizvodnja bo do 24.000 l čiste gnojnice (brez deževnice). Ta količina vsebuje najmanj 250 kg čistega dušika in prav toliko kalija. Ta količina, prenesena v uporabna umetna gnojila, bi zamenjala 1200 kg nitramonkala in 600 kg kalijeve soli, skupaj v vrednosti okrog 40.000 din. Še

Rez A-B

Povprečen prerez gnojnične jame s sifonom.

ugodnejši rezultat dobimo, če bi uporabili gnojnico na travnikih, korenčnicah in rezultat povečanja pridelkov obračunali. Torej samo z zajetjem gnojnice se nam bo gradnja amortizirala v 4 letih, s koristjo pri gnoju pa še prej. Sicer pa vprašajmo samo kmetovalce, ki so v preteklih letih gradili gnojišča!

Razmere nas silijo k tej gradnji. Račun nam bo dal korajžo, gornji napotki pa naj vsem graditeljem vsaj nekoliko pomagajo, da bodo objekti v redu zgrajeni in tako čim boljše služili svojemu namenu.

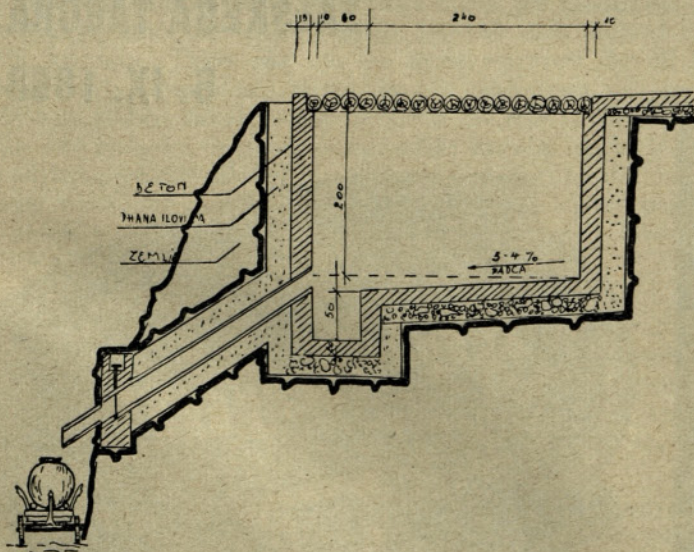
TUJE ZANIMIVOSTI

ZAKON O ZASTAVNINI ZA PIVOVSKE STEKLENICE

Na tiskovni konferenci v Weideni so se 28. novembra lani zbrali zastopniki bavarskega pivovarstva ter razpravljali o uvedbi zastavnine za pivovske steklenice. Leta 1935 je na Bavarskem deželni zakon o zastavnini za pivovske steklenice zagotovil pivovarjem, da so dobivali vrnjene prazne steklenice za pivo. Ze naslednje leto je postal ta zakon državni in je veljal vse do leta 1948. Pozneje so si znale urediti vračanje praznih steklenic za pivo samo nekatere pivovarne, le Posarje je ostalo še vedno pri starem zakonu. Iz leta v leto so se tako večale izgube na praznih steklenicah za pivo. Če upoštevamo, da stane nova steklenica za pivo 0.35 DM lahko ugotovimo, da te izgube niso škodljive samo za pivovarstvo, temveč tudi za državno gospodarstvo.

Po teh ugotovitvah so se odločile spodnjefrankovske pivovarne, za njimi pa še srednjefrankovske, da ponovno uvedejo zastavnino za pivovske steklenice. Dobre izkušnje teh so vzpodbudile še württenberške in hessenske pivovarne, da so začele misliti na uvedbo ponovne zastavnine za pivovske steklenice. Slednjič je tudi na Bavarskem začelo gibanje za uvedbo zastavnine za pivovske steklenice ter so se dogovorili za tiskovno konferenco, kjer so se pomenili, kako bodo uvedli to zastavnino. Poleg drugega so tu še ugotovili, da so zadnji čas vse pogostejša poročila o nesrečah, ki so jih povzročile nepravilno uporabljene pivovske steklenice. Tako se je skoraj 100 pivovarn v Gornjem Pfalzu odločilo, da bo od 1. decembra 1957 znova zahtevalo zastavnino 0.20 DM za pivovsko steklenico in 1.0 DM za zaboj piva, v kolikor ne bi pri nakupu vračali takoj praznih in nepoškodovanih pivovskih steklenic. Ta zastavnina seveda ne ustreza pravi kupni vrednosti steklenice za pivo, ki stane 0.35 DM.

Predsednik Bavarske pivovarske zveze, diplomirani pivovarski ing. E. F. Peschl, je pozdravil gibanje za uvedbo zastavnine in poudaril, da se to širi z Gornjega Pfalza že na Južno Bavarsko, kjer so se odločili okraji Mainburg, Rottenburg, Landshut, Vilsburg in Mellersdorf, da bodo po 16. decembru uvedli zastavnino. Druge pivovarne se bodo še sestale, da se odločijo zaradi zastavnine.

Prerez gnojnične jame s samoodtokom za hribovit teren.

PIVOVARNA LAŠKO

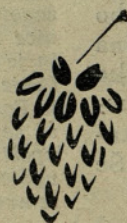

tekmuje
v kooperaciji
s savinjskimi hmeljarji
za

poskušnjo piv

domačih in tujih
pivovarn

14. septembra 1958
v Žalcu

ob proslavi
90. obletnice
ŽALSKEGA TABORA
6. IX. 1868

NAVODILO

za ravnanje s strupenimi kemičnimi sredstvi za varstvo rastlin

Proti boleznim in škodljivcem kulturnih rastlin moramo žal večkrat uporabljati sredstva, ki so strupena tudi za človeka in domače živali. Od teh pri nas zlasti uporabljamo parationske pripravke (paration, fosferno), sistemične pripravke (terra-sytam, systox, pestox, metasystox in ekatin), arzenate (svinčeni arzenat), nikotinske pripravke (nikotinol), DNOC pripravke za zimsko škropljenje (rumesan, rumesan-olje, kreosan, dinosan, žuto olje) in pripravke na bazi cianovodikove kisline za zaplinjenje (cymag, kalcijev cianid).

S temi sredstvi se zastrupimo, če pridejo v telo skozi usta, če jih vdihavamo, ali če prodro skozi kožo.

Ker so vsa zgoraj omenjena sredstva strupena, se moramo pri delu z njimi držati točno naslednjih navodil:

1. Vsa sredstva moramo čuvati zaklenjena in pod nadzorstvom. Nikdar jih ne smemo vskladiščiti v stanovanjih, hlevih ali pa prostorih, kjer imamo jestvine ali posodo.

2. Vsa strupena sredstva se morajo prodajati v originalnih ovitkih, na katerih je jasno označena njihova strupenost. Najstrožje je prepovedano uporabljati prazne kante strupenih sredstev ali pa prelivati oz. presipati ta sredstva v druge posode. V prazne kante parationskih in sistemičnih pripravkov nasujemo klorovega apna in jih globoko zakopljemo.

3. Nikdar ne pripravljamo več škropiva, kot ga rabimo. Škropivo pripravimo tik pred škropljenjem in sicer na prostem, ne pa v zaprtih prostorih. Pri pripravljanju škropiva bodimo tako oblečeni kot pri škropljenju, da smo popolnoma zavarovani pred strupenimi sredstvi.

Pri vlivanju pazimo na to, da držimo posodo čim dalje od sebe in, da ne pride nerazredčeno škropivo v dotik s kožo ali obleko. V kolikor pa se to zgodi, moramo takoj umiti zmočeno mesto z milom.

4. Paziti moramo na to, da smo pri škropljenju primerno oblečeni. Zavedati se moramo, da ne sme priti škropivo v usta in dihalne organe in tudi ne na kožo, s katero prav tako dihamo. Zato imejmo okoli vratu in rok tesno zapeto, nepremočljivo obleko, (gumirano platno, polivinil itd.). Obujmo gumijaste škornje in zavarujmo tudi roke z gumijastimi rokavicami. Da bomo pri škropljenju s strupenimi sredstvi dobro zavarovani, moramo torej imeti: kombinizon ali dolg plašč s kapuco iz nepremočljivega blaga, masko ali respirator, celuloidni ali polivinil in ščit za oči ali gumijasta očala, gumijaste rokavice ali škornje. Če pa se kljub varovalni obleki zmočimo s škropivom, se takoj umijemo z milom in z vodo.

Po škropljenju moramo vedno zamenjati obleko in perilo. Obleko in perilo, ki smo ga rabili med škropljenjem, dobro operimo s sodo in posušimo, nakar ju lahko ponovno uporabljamo.

Posebno si moramo zavarovati usta in nos in sicer z masko ali z respiratorjem, ki ne propuša hlapov strupenega škropiva. Pri respiratorju moramo filtre večkrat menjati. Če pa nimamo niti maske niti respiratorja, si pred nos in usta zavežimo vsaj čisto ruto, ki jo prav tako večkrat menjamo.

5. Pri škropljenju bodimo trezni, da ohranimo razsodnost. Med delom nikar ne jejmo, nikar ne pijmo in ne kadimo. Po delu kakor tudi pred jedjo, si moramo temeljito oprati roke z milom. Pri škropljenju imejmo vedno pripravljeno čisto vodo, milo in brisačo.

6. Pripravljeno škropivo in sredstva, ki jih uporabljamo, ne smemo pustiti na njivi nenadzorovane, da ne pridejo do njih otroci ali živina. Neuporabljena škropiva vlijmo v novo izkopano jamo na mestih, kjer ni nevarnosti, da bi se zastrupili ljudje ali živali. Parationska in sistemična sredstva, posipljemo s klorovim apnom, preden jamo zasujemo.

7. Po končanem delu vso škropilnico večkrat dobro izperemo.

8. Poškropljene njive zaznamujemo z znamenji: »P O Z O R, STRUPENO ZAŠČITENO SREDSTVO! SMRTNA NEVARNOST!«

9. Pri škropljenju pazimo, da ne oškropimo mimoidočih ljudi in živali; prav tako pazimo na sosednje travnike in njive. Nikar ne škropimo proti vetru, temveč vedno v smeri vetra. Če uporabljamo motoriko z dvema razpršilcema, uporabljamo pri škropljenju s strupenimi sredstvi samo enega na daljši cevi. Pazimo, da bodo razpršilci zatesnjeni in v dobrem stanju in da bomo imeli tudi dobre visokotlačne cevi. Če se nam razpršilec zamaši, ne smemo nikdar pihati vanj z usti.

10. S poškopljene njive ne smemo 4 tedne po škropljenju trgati plodov za uživanje. Prav tako ne smemo s sosedne njivske ali travniške parcele, kamor je škropivo zanesel veter, najmanj 14 dni uporabljati plodov ali trave za prehrano ljudi ali živali.

11. Pri škropljenju s strupenimi sredstvi ne smemo biti zaposleni nikdar dalje kot 3 — 5 ur na dan in še to samo tri dni zapovrstjo. Če se pri delu ne počutimo dobro, če nam postaja slabo, nas boli glava ali pa smo omotični, se takoj odstranimo z delovnega mesta, slecimo obleko, v kateri smo delali in se dobro umijmo. Če nam ne odleže, pokličimo zdravnika mu pokažimo prospekt, ali posodo, v kateri je bilo sredstvo, s katerim smo škropili, kjer je zanj napisano navodilo.

V težjih primerih prepeljimo bolnika takoj ko se je preoblekel in umil v bolnišnico. S seboj vzemimo iz zgoraj omenjenih razlogov prospekt ali posodo sredstva, s katerim se je zastrupil.